

Ympäristövaliokunnan julkinen kuuleminen 4.11.2020

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Tervetuloa ympäristövaliokunnan avoimeen kokoukseen, puhujat ja kansanedustajat täällä paikan päällä ja te, jotka seuraatte tätä verkon välityksellä. Tervetuloa teille kaikille! Ympäristövaliokunta on järjestänyt säännönmukaisesti näitä avoimia kokouksia, muutamia vuosittain ajankohtaisista aiheista. Tänäa aiheena on kiertotalous, ja olemme valmistelleet seminaarin ohjelman yhdessä kiertotalousohjelman kanssa. Kiitoksia hyvästä yhteistyöstä! Valitettavasti meidän on koronatilanteen vuoksi järjestettävä tämä tällä kertaa netin välityksellä, mutta toivomme, että tilaisuus silti tavoittaa kiinnostuneet, ja teillä on myös mahdollisuus esittää kysymyksiä ja osallistua keskusteluun Twitterin kautta käyttämällä aihetunnistetta #kiertotalousohjelma. Olkaa aktiivisia, kunhan esityksen jälkeen tämä tilaisuus koittaa.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan tavoitteena on, että kiertotaloudesta tulee uuden talouden perusta. Kiertotalouden lisäämisen avulla hillitään luonnonvarojen ylikulutusta ja ilmastonmuutosta, suojellaan luonnon monimuotoisuutta, luodaan uudenlaista työtä ja vahvistetaan talouden kilpailukykyä. Kiertotalous mainitaan hallitusohjelmassa 31 kertaa, eli siellä se kyllä on. Hallitusohjelman kirjauksia täytyy myös saada konkretisoitua, ja tämän päivän tilaisuus tarjoaa mahdollisuuden kuulla valmisteilla olevasta Kiertotalousohjelmasta. Ohjelmassa etsitään kiertotalouden ratkaisuja, joilla muun muassa edistetään hiilineutraalia Suomea 2035.

Toivotan vielä kerran tervetulleeksi kaikki teidät etänä tilaisuutta seuraavat ja erityisesti arvoisat meidän puhujamme täällä paikan päällä ja kansanedustajat täällä paikan päällä. Tervetuloa vielä kerran teille kaikille! Olemme saaneet ison määrän tänne parhaita osajia, jotka aihepiirin tuntevat, mistä lämmin kiitos teille jo kaikille. Meillä on mukana myös Reijo Karhinen tämän tilaisuuden pääalustuksen tekijänä, ja hän on tämän Kiertotalousohjelman sanotaanko grand old man, kaikilla mittareilla mitattuna. Ammattitaitoa ja tietoa ja osaamista löytyy vaikka kuinka paljon. Aloitamme hänen puheenvuorostaan, muistamani mukaan 20 minuuttia, ja sitten edetään sen jälkeen ohjelman mukaisessa järjestyksessä, ja sitten toivon, että tämän vaiheen jälkeen, kun esitykset on pidetty, jokaisella eduskuntaryhmällä on yksi kysymys – valmistautukaa siihen, että yksi edustaja sen esittää –, ja sen jälkeen täällä Twitterin kautta tuleviin kysymyksiin pyritään vastaamaan. Sen mukaan menemme eteenpäin. – Kiitoksia, ja Reijo Karhinen, ole hyvä.

Työelämäprofessori Reijo Karhinen, Kiertotalousohjelman ohjausryhmän puheenjohtaja

Arvoisa valiokunnan puheenjohtaja, hyvät kansanedustajat, hyvät ystävät! Joo tuo Hannu antoi kaikenlaisia nimikkeitä. Minulla on semmoinen tunne, että en ole tämän substanssin osaja, olen sivusta tullut ulkopuolinen puheenjohtaja, mutta sen minä nyt uskaltaisin sanoa, että ymmärrän sen, mitä tapahtuu, jos me emme toimi, jos ei se

hallitusohjelma muutu toimenpiteiksi, ja sitten ehkä sekin ymmärrys, että miten suuri mahdollisuus kiertotalous on Suomen tyyppiselle maalle. Ehkä tulee mieleen, kun tuossa istuin, että onkohan tämä uralla etenemistä vaiko eikö, että olen tässä salissa käynyt useamman kerran puhumassa, mutta pääsääntöisesti tarkastusvaliokunnan kokouksessa.

Tosiaan Kiertotalousohjelma: Me saimme toimeksiannon, jossa keskeisenä lähtökohtana on, että vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Siihen sisältyy lataus, selvä viesti, että siis vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä, ja varmaan tänäänkin keskustellaan siitä, mihin tämä Suomen käsitys itsestään, edelläkävijyydestä, perustuu. Ja sitten taas toisaalta se, että jotta todella vahvistetaan tätä oletettua edelläkävijyyttä, minkä tyyppisiä toimenpiteitä täytyy tehdä. Mutta joka tapauksessa toimeksianto on älyttömän haastava ja vaativa. Meillä työskentelymme lähestyy loppuaan, ja omana henkilökohtaisena tavoitteenani on ollut koko ajan, että noin itsenäisyyspäivän aikoihin meidän tulisi saada valmiiksi. Itse aikaahan meillä on vuoden loppuun saakka.

Annan tästä kuvasta muutaman keskeisen noston: Ensinnäkin se, että ohjausryhmään on hyvin poikkihallinnollinen, kaiken kaikkiaan seitsemän eri ministeriötä mukana ja sitten tutkimuslaitoksia ja niin edelleen. Meillä oli myös sitten neljä teemaryhmää ja niillä kullakin omat vetäjänsä, ja tuossa kuva kertoo, keitä he olivat, elikkä he tulevat niin kuin itse asiassa vähän niin kuin matriisimaisesti täältä enempi sitten toteuttajapuolelta, elävästä elämästä. Tämä on yksi, eli nämä teemaryhmät. Sitten toinen on se, että meillä on ollut vahva osallistaminen. Meillä on verkkoaiivoriihi ollut auki kesäkuusta saakka ja se on edelleen auki, ja siellä on paljon, siis tuhansia ideoita, mitä sieltä kautta on pintaan noussut. Sen lisäksi meillä on kansalaisraati, 50 henkeä, kaksi kertaa kokoontunut ja vielä kerran. Nyt tässä vaiheessa voin sanoa, että on tosi tärkeää, että meillä tämä osallistaminen on ollut näin vahvaa, koska se antaa ihan uudenlaisen ulottuvuuden siihen, ettei keskustelu ole vain jonkun yksittäisen... Niin kuin taisi joku kansalaisraadissa sanoakin, se varmistaa sen, että tämä ei ajaudu mihinkään elitistiseen keskusteluun, ja se on kyllä... Arjen ääni kuuluu tuolla kansalaisraadissa ja verkkoaiivoriihessä. Eilen meillä oli tiedepaneeli, ja nyt ollaan täällä, ja niin kuin sanoin, muutaman viikon päästä pitäisi olla valmista – tuskaisimmat ajat ovat edessä.

Kiertotalous on sekä teknisiä että biologisia kiertoja. Me olemme tätä raporttia nyt laatimassa, ja korvissa soi jonkun tässä matkan varrella sanominen siitä, että omalla tavallaan me olemme tekemässä tästä asiasta kansallisesti ensimmäistä raporttia, ja siltä tämä näyttää. Olen tässäkin talossa käynyt aikanaan monta kertaa selvittämässä sitä tekemääni maatalouden kannattavuusselvitystä ja olen monta kertaa verrannut siihen, että kun muutaman kuukauden olin sitä tehnyt, minulle tuli hyvin kirkkaaksi, mitä pitää lausua, ja se toistui ja toistui, ja tulivat niin kuin iholle ne toiveet siitä, mitä pitää tehdä, ja se oli sitten sen jälkeen vain kirjoittamista vaille. Tämä ei ole mennyt saman kaavan mukaan. Tässä, jos sallitte sanoa näinkin arkisen ilmaisun, kyllä on pitänyt kissojen ja koirien kanssa hakea ja etsiä sitä, mitä oikeasti meidän pitää linjata, mitä halutaan, ja siis siellä pinnan alla ei ollut sillä tavalla valmista, että kun

työskentelymme käynnistyi, siihen pöydälle olisi läjähtänyt kerralla valmiina, että näitä ja näitä ja näitä ja näitä asioita. Elikkä ylipäänsä, että kyllä työskentelyn on lähdeittävä jo siitä, että määritellään ensin, mitä kiertotalous tarkoittaa, ja meillä on paljon siinä käsitteellistä, erilaisia lähestymisnäkökulmia, ja ehkä se kuvastaa koko kokonaisuutta, että tämmöiselle kokoavalle raportille on kysyntää.

Me toimeksiannon mukaisesti keskitymme näihin teknisiin kiertoihin. Me emme käsittele biotaloutta, joka sinänsä niin kuin isona otsikkona kuitenkin kuuluu kiertotalouden alle. Biotalous osalta on omat selvitykset ja strategiat.

Euroopan unionista tulee vahvat paineet, ja te tunnette ne paremmin kuin puhuja, mutta joka tapauksessa me tiedämme, että Green Dealin osalta siellä on vahva lataus, mihinkä suuntaan Eurooppaa tulee kehittää, ja hyvä niin. En mene siihen enempää. Toisaalta tämä vahva eurooppalainen tahtotila yhdessä tämän meidän halun olla edelläkävijä kanssa nostaa rimaa merkittävän korkealle, ja ehkä en tähänkään sen enempää mene, muutoin kuin nyt todellakin totean, että viitekehys tulee voimakkaasti EU-tasolta ja kyllä pitää huolen siitä, että asia pysyy kansallisestikin esillä.

Hyppään vähän toiseen maailmaan, ulos tästä puhtaasta kiertotaloudesta. Olen halunnut käyttää tätä kuvaa monta kertaa siinä mielessä, että muistutan meitä, että ensinnäkin todennäköisesti tässä salissa ei ole kovin montaa, jos vain yksi grand old man, joka on syntynyt hiilineutraaliin Suomeen. No, se on nyt vähän hilkulla tuon kuvan perusteella, mutta joka tapauksessa melkein hiilineutraali oli Suomi silloin kun synnyin, ja nyt meillä on uudestaan tavoite olla siellä hetken päästä. Ylipäänsä hetki sitten kiertotalous Suomessa... Siis vaikka nyt puhunkin päästöistä, yhtä lailla muistutan, että 50-luvulla vielä kiertotalous oli tuttu, se oli normaali, siis siinä arkisessa elämässä, mutta todellakin elämää oli silloinkin yhtä lailla tässä päästöttömässä maailmassa, elämää oli silloinkin. Mutta meillä on tässä ajassa meidän bkt per capita kymmenkertaistunut. Nyt meidän 15 vuoden aikana tulee palata takaisin hiilineutraaliksi tavoitteen mukaisesti, ja siitä huolimatta meillä ei ole varaa tinkiä meidän hyvinvointiyhteiskunnan perustasta, mutta on rakennettava se taloudellinen hyvinvointi eri tavalla. Ja huom. jälleen kerran: taaksepäin ikään kuin mentäisiin vuoteen 2005, eli hetki sitten. Niin kuin sanottu, tämä kuva on vähän laajempi, mutta paljon tästä voi ottaa ajatuksellisesti myöskin tähän kiertotalousajatteluun. Monta asiaa pitää tehdä toisella tavalla ja uskoa siihen, että on mahdollista myöskin saada taloudellinen hyvinvointi, ja itse lukeudun niihin. Kiire meillä on ja älyttömän iso huoli siitä, että me tarvitsemme täysin erilaista osaamista tässä uudessa ympäristössä verrattuna siihen, mitä me tänä päivänä tarvitsemme.

Siis kiertotalous ei ole vaihtoehto. Se on eilinehto. Ilmastomuutos, luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja luonnonvarojen ylikulutus ovat aikamme suurimmat ratkaisupakkoa odottavat ongelmat, ja nimenomaan ratkaisupakkoa odottavat ongelmat. Meillä ei ole siis sitä vaihtoehtoa, sen minäkin maallikkona ymmärrän, että voisimme jatkaa entisellä tavalla, mutta se, miten me ratkaisemme sitten tämän taloudellisen yhtälön, on luku erikseen. Kyse on siis aivan valtavan suuresta systeemisestä muutoksesta, joka tulee toteutumaan vain kokonaisuutena osiensa kautta, mutta se

vaatii kuitenkin sen systeemisen muutoksen. Sitten siellä niin kuin rajan toisella puolella, siellähän ei pidä ajatella, että se on jotenkin synkempää, päinvastoin nämä arviot kiertotalouden globaalien markkinoiden arvosta liikkuvat jo nyt sadoissa miljardeissa, mitä se sitten oikeasti onkaan, ja se, mitä kiertotaloudelle sinänsä voitaisiin tehdä vaikka päästöjen osalta Euroopassa, niin niitä voitaisiin täysimääräisen kiertotalouden kautta vähentää puolella, ja sitten no, tuo Suomen haarukka työpaikkojen osalta on kovin lakea. Ymmärrän kyllä nyt tänä päivänä sen, että koska meillä on niin hämmäinen kuva tästä kiertotaloudesta, tuo haarukka on iso, mutta mitä enempi me saamme sitä fokuusoitua, niin uskon, että puhutaan tuosta isommasta luvusta, jos ei enemmästäkin.

Tosiaan ”kiertotalous – talouden uusi perusta”, tuo ohjelmatyömme visio, on paljon puhuva. Se saatiin siinä alkuvaiheessa, että saatiin koottua ajatuksemme yhteen. Huom. tuo otsikko ”Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta”. Siinäkin on vahva lataus, siis se ei ole pelkästään taloutemme perusta, vaan että se on ”menestyvän” taloutemme perusta. Siis sillä tavalla, että kun puhutaan kiertotaloudesta, etteivät meidän ajatuksemme ajaudu mihinkään semmoiseen surkeuteen ja vastaavaan, että se elämä olisi jotenkin ankeampaa, vaan nimenomaan se on ”menestyvän” taloutemme perusta, jossa kestävät tuotteet ja palvelut ovat talouden valtavirtaa ja jakamistalous arkipäivää. Kovin usein sorrumme siihen, että kiertotalous on yhtä kuin kierrätystä. Ehkä itse lukeudun niihin, joille kiertotalous on liikkumista palveluna. ”Valintamme ovat tulevaisuuskestäviä ja vahvistavat reilua hyvinvointiyhteiskuntaa”, ja sitten on tämä hankalin kohta – tiedän, että meillä tulevat nämä tuskaiset viikot tuonne joulukuun alkuun – ”Vähemmällä enemmän: luonnonvarojen käyttö on kestäväää ja materiaalit pysyvät kierrossa pidempään ja turvallisesti”. On selvää, että tämän tyyppinen kiertotalouden ohjausryhmä ja sen työ ja loppuraportti ei ole uskottava, elleimme ota kantaa luonnonvarojen kulutukseen, ja se ei ole helppoa. Sen minä aistin. Siellä on seitsemän eri ministeriötä paikalla ja ehkä lähestulkoon yhtä monta näkemystä. Että kuinka me saamme sellaisen linjauksen, joka voisi olla yksimielinen. Mutta ehdottomasti itse puheenjohtajana olen sitä mieltä, että kyllä meidän kantaa on otettava. Muuten ei ole uskottava. Ja sitten kun meillä pitäisi olla kyky nähdä sinne vuosikymmenten päähän, että tässä puhutaan pitkän aikavälin asiasta. Okei, ”kiertotalouden läpimurto on tehty innovaatioiden, digitaalisten ratkaisujen, fiksun sääntelyn sekä vastuullisten sijoittajien, yritysten ja kuluttajien avulla”, joo, ja sitten se, että meillä on tärkeä tämä kansainvälinen ulottuvuus.

Mutta tosiaan lopunperin aika tavalla on kysymys taloudesta. Te tässä talossa tiedätte, minkälaisissa kestävyysvajeongelmissa Suomi painiskelee, mitä kaikkea meidän pitää pystyä ratkaisemaan talouden näkökulmasta lähivuosikymmenten aikana, ja sitten meillä on tämä ympäristöongelma. Kuinka nämä sovittaa yhteen? Lukeudun niihin, että ne ovat sovitettavissa yhteen. Se vain vaatii tahtoa ja paneutumista ja sitten sen ymmärtämistä, että kiertotalous on uusien markkinoiden luomista tasapainossa ympäröivän luonnon kanssa.

Tässä on omaa määritelmääni, siis totta kai olen käyttänyt niitä sanoja, mitä noin ylipäänsäkin, mutta kun yritän hahmottaa itselleni, mitä kiertotalous on, se on

”moniulotteinen talousmalli, jossa tuotanto ja kulutus mahtuvat maapallon kantokyvyn rajoihin, materiaaleja käytetään säästeliäämmin ja niihin sitoutunut arvo säilyy mahdollisimman pitkään yhteiskunnassa, edelleenkin jossa neitseellisten raaka-aineiden käyttö minimoituu ja hukkaa sekä jätettä syntyy mahdollisimman vähän” – näitä perusasioita – mutta sitten tosiaan ”kulutus perustuu enenevässä määrin omistamisen sijaan palveluiden käyttämiseen, jakamiseen, vuokraamiseen ja kierrättämiseen, jossa edelleenkin lineaarisen talousmallin arvoketjut sekä toimiala-, siilo- ja muut rakenteet on uskallettava murtaa, älykkäät ratkaisut ja digitalisaatio ovat keskiössä, talouden hyvinvointi syntyy enenevästi materiaalitalouden sijaan datataloudesta ja yksilön kaipuu hyvään elämään sekä muut arvopohjaiset valinnat korostuvat”. Tämä on niin kuin selvää, siis tuon aivoriihen yksi yhteenveto oli se, että meillä on kaksi koulukuntaa ihmisiä; on kiertotalousihmiset ja sitten on kiertoelämäihmiset, jossa siis ne arvot korostuvat siellä takana. Nämäkin pitää vain pystyä yhteensovittamaan. Ja sitten, että oikotietä onneen ei ole – tämä on valtavan pitkä työ.

Miksi kiertotalous ei ole lähtenyt lentoon? Markkinan puute: siinä luonnonvaroilla ei ole oikeaa hintaa. Ne ovat niukkuustekijä, mutta niille hinta ei määräydy niin kuin niukkuustekijälle pitäisi määräytyä. Tämä on ekonomistien hyvin yksiselitteinen kanta, ja se on ymmärrettävä. Sitten meillä on nämä olemassa olevat lineaarisen talouden rakenteet, joihin on sijoitettu, investoitu älyttömästi, ja se, että siitä lähtisi se rakenteellinen kehitys käyntiin, niin on ymmärrettävää, että ei lähde. Ja sitten on tämä nykyinen lainsäädäntö, joka on luotu lineaariseen ympäristöön ja tähän maailmaan.

Onko Suomi edelläkävijä? ”Suomalainen yritysmaailma”: Ehkä tässä kuvassa tuo ensimmäinen täppä, just se, että olemmehan ymmärtäneet ja oivaltaneet sen että, kun Kiina teki oman linjauksensa tästä hiilineutraliteetista, se on valtava mahdollisuus, se ja nämä muut isot taloudet, suomalaiselle osaamiselle. Suomella on paljon annettavaa siinä hetkessä kun maailma siirtyy hiilineutraaliksi. Se on tietysti paljon muutakin kuin kiertotalous, mutta kuitenkin tässä katson niitä yhtä aikaa. Että valtava mahdollisuus. En mene enempää noihin yksityiskohtiin tuossa, mutta se, että meillä on korkean teknologian osaaminen. Mielelläni sanon, että tähän ilmastomuutoksen ja digitalisaation kiihdytysvaiheeseen Suomi lähtee paalupaikalta. Meillä on valtavasti sellaista osaamista, minkä me voisimme muuttaa taloudelliseksi hyväksi, ja me lähdemme paljon paremmasta tilanteesta kuin moni muu, siis tämän teknologisen osaamisen ansiosta, ynnä suomalaisen arvopohjan ansiosta.

No sitten kun katsotaan tilastoja, olemmeko me edelläkävijä: Kyllähän pääsääntöisesti kaikki tilastot, mitä katsotaan, näyttävät siltä, että Suomi ei ole mitenkään edelläkävijä, ellei edelläkävijänä pidetä sitä, joka kuluttaa luonnonvaroja kaikista eniten. Näissä on monenlaisia selittäviä tekijöitä. Tässä on tämä kotimainen materiaalien kulutus per capita, ja siellä me olemme korkealla, korkeimmalla EU:ssa tällä tavalla mitattuna. Materiaalien kiertotaloustasteessa emme pärjää EU:lle emmekä globaalille maailmalle. Emme ole siellä ykkösenä. No luonnonvarojen tuottavuudessa Suomi on alle EU:n keskiarvon. Ainoa, missä me olemme, mitä näitä mittareita on, niin ekoinnovaatioissa me sijoitumme toiseksi, ja toisaalta se on uskottava, koska meillähän tätä osaamista on.

Okei, tähän loppuun vielä nämä ohjelmatyön haasteelliset ”pähkinät”. Mielelläni haluaisin kuulla tänään täällä opastusta, ohjausta siitä, minkälainen luonnonvarojen käyttölinjaus pitää saada, että mihinkä olisitte valmiita omalta osaltanne. Edelleenkin sitten taloudellisen ohjauksen välineet, tarvitaanko porkkanoita, tarvitaanko veroja, kuinka saada tätä kiertotaloutta lähtemään lentoon? Päivän kysymys, syksyn kysymys ja varmaan kevään kysymys on tämä EU:n elpymisväline – mikä on kiertotalouden rooli siinä, minkä verran näitä varoja voidaan allokoida tässä vaiheessa kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin? No sitten on tämä ”kiertotalous edellyttää avointa tiedonkulkua, jäljitettävyyttä, resurssitehokkuutta ja materiaalien hallintaa – tarvitaan digitalisaatiota, tarvitaan ekosysteemejä ja uusia liiketoimintamalleja ja kulttuurin muutosta”. Kuinka rakentaa tästä kokonaisuus? Ja tietysti nimenomaan miten me saamme digitalisaation, jossa Suomella on paljon annettavaa, kytkettyä tähän luontevalla tavalla? ”Innovaatioille on kysyntää, mutta toistaiseksi tulokset ovat laihoja”, ja luku sinänsä on se, miten tämä koulutusjärjestelmämme, miten valtavan sisällöllisen muutoksen tarvitsemme, että me sieltä ihan varhaiskasvatuksesta lähtien korkeakouluihin saakka pidämme huolen siitä, että tämä kiertotalous on todellakin nousemassa talouden uudeksi perustaksi, saati sitten elinikäisen oppimisen ja kaiken turvaaminen siinä vaiheessa.

Hyvät ystävät, tässä oli läpi juostuna erilaisia nostoja, ja haluan tosiaan yhtyä siihen, mitä puheenjohtaja sanoi, että älyttömän tärkeästä asiasta on kysymys. Ajattelen, että tässä talossa pitää katsoa, vähän niin kuin metsänomistajakin, tulevaisuuteen pitkälle, että tämä ei ole huomisen juttu vaan tämä on tulevien vuosikymmenten juttu, ja on kiire alkaa rakentamaan. – Kiitoksia.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia Reijo Karhiselle hyvästä alustuksesta, ja sitten jatketaan samaa tahtia, eliikkä seuraavaksi meillä on esittelyssä asiantuntijapuheenvuoro. Kaupunginjohtaja suoraan Turusta, Minna Arve, ja hänen esityksensä kun alkaa, niin se tulee netin välityksellä, linkin välityksellä tänne, ja se on myös YouTubesta kaikille osallistujille tämän talon ulkopuolella katsottavissa. Eli YouTubesta löytyy tämä esitys, ja se lähtee pyörimään nyt.

Kaupunginjohtaja Minna Arve, Turun kaupunki

Hei, olen Minna Arve, Turun kaupunginjohtaja ja kansallisen Kiertotalousohjelman teeman ”Kunnat ja alueet” puheenjohtaja. Kerron teille tänään kokemuksia ja näkemyksiä kuntien ja alueiden roolista kiertotalouden edistämisessä. Erityisesti kerron kiertotalouden mahdollisuudesta taklata sekä ympäristö- että taloushaasteita.

Aloitetaan sillä, että kiertotalous on työkalu eli väline tehdä niitä asioita paremmin, joita teemme jo muutenkin ja joiden ylläpidosta saatamme myös kaupunkina olla vastuussa. Kiertotalouden avulla voimme alkaa systemaattisesti ja tehokkaasti muuttamaan esimerkiksi tapaamme suunnitella ja käyttää kaupunkitilaa ja rakennuksia, kuinka tuotamme energiaa, ruokaa ja liikkumista ja miten käsittelemme jätteemme. Samalla luomme parempia asuinympäristöjä ja vaikutamme siihen, miten asukkaat tekevät

kulutus- ja ostopäätöksiään. Ja kuten jo nimikin kertoo, kiertotalous on taloutta, eli sen lisäksi, että elinympäristömme paranee, resurssien parempi käyttö on myös fiksumpaa kuntatalouden ja liiketoiminnan näkökulmasta. Kerron hiukan myöhemmin tästä konkreettisia esimerkkejä.

Hiukan vielä kuntien ja alueiden roolista: Kiertotalousohjelman valmistelun aikana keskustelimme paljon ryhmässä siitä, millainen tehtävä kunnilla on kiertotalouden markkinoiden luojana. Rooli on merkittävä, ja se on hyvin moniulotteinen. Kunnat hankkivat palveluita ja tuotteita miljardien eurojen edestä vuosittain. Hankintojen sekä kaavoituksen ja infrarakentamisen avulla me voimme luoda kysyntää ratkaisuille, jotka pohjautuvat kiertotaloudelle. Opetuksen ja koulutuksen kautta voidaan varmistaa kiertotalousosaamisen vahvistumista sekä omissa oppilaitoksissa että kuntien henkilöstön osalta. Viestinnällä ja kuuntelemalla asukkaiden toiveita pystymme kannustamaan kuntalaisia käyttämään kiertotalouden tuotteita ja palveluita sekä mahdollistamaan, että asukkaat pystyvät osallistumaan itse niiden kehittämiseen ja tuottamiseen. Kuntien elinkeinotoimen kautta voidaan yhdessä valtion investointi- ja rahoitustukien avulla aktivoida kiertotalousverkostoja sekä rakentaa yhdessä yritysten kanssa kiertotalouden alustayhtiöitä ja ekosysteemejä. Kunnat siis voivat vahvistaa kiertotaloutta ja kiertotalouden kysyntää montaa eri reittiä. Aivan keskeistä on toimia alueellisesti yhteistyössä verkostoitumisen käynnistäjänä ja aktiivisena kumppanina, sillä kiertotaloutta jos mitä pitää rakentaa yhdessä kaikkien alueen toimijoiden kanssa.

Niitä esimerkkejä:

Kiertotalouteen siirtyminen haastaa meitä kaikkia muuttumaan. Kerron lyhyesti, miten me olemme Turussa lähteneet liikkeelle ja päässeet vauhtiin kiertotalouden edistämisessä. Kaupungin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet ovat luoneet vahvan selkärangan ja viestin sekä kaupungin päättäjille ja työntekijöille että alueen toimijoille siitä, että me olemme sitoutuneet kiertotalouteen. Turussa on syntynyt positiivinen kierre, jossa toimijat ja päättäjät kirittävät kaupunkia ja kaupunki toimijoita. Me olemme kytkeneet kiertotalouden vahvasti osaksi päästöjen vähentämistä sekä konkreettisissa toimissa että viestinnässä. Kiertotalous mahdollistaa, että voimme oikeasti saavuttaa tavoitteen olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä ja pidemmällä tähtäimellä tulla resurssiviisaaksi yhteiskunnaksi. Tätä viestiä me haluamme välittää muillekin. Kiertotalous on keskeinen osa ilmastotavoitteisiin pääsemistä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Sen tulee olla osa kuntien strategista johtamista ja kuntien ilmastotavoitteita. Sen pitäisi itse asiassa olla meidän tekemisemme dna:ta. Kun tavoite on näin iso ja laaja ja monitahoinen, sitä on fiksua konkretisoida ja selkeyttää yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Me teemme Turun alueelle kiertotalouden tiekarttaa yhdessä alueen toimijoiden, kansainvälisen kaupunkiverkoston ICLEIn ja Sitran kanssa. Siinä tunnistetaan niitä toimia, joihin Turun alueella tulisi laittaa paukkuja lähivuosien aikana. Samalla tuomme esiin ja kirkastamme eri toimijoiden potentiaalia kiertotalouden vauhdittamisessa ja ratkaisujen käyttöönotossa. Tavoitteena on, että me kaikki Turun alueella voimme tehdä

paremmin päivittäistä työtämme, löytää yhteisiä suuntaviivoja ja tehdä vaikuttavia toimia yhdessä helpommin. Osana tätä valmistelua kartoitettiin Turun alueen toimijat kiertotalouden parissa, ja meidän alueellamme on nyt yli 700 kiertotaloustoimijaa, joista 270 on yrityksiä.

Konkreettinen esimerkki alueellisesta yhteistyöstä on Kakolan jätevedenpuhdistamo, jonka omistavat Turku ja 13 lähialueen kuntaa. Tämän yhteisen investoinnin avulla me olemme onnistuneet tehostamaan ravinteiden talteenottoa ja parantamaan siis myös Saaristomeren tilaa merkittävästi. Se on lisäksi energiapositiivinen, eli kaikki hukkalämpö otetaan talteen ja jätevesiliitteestä tuotetaan biokaasua liikennekäyttöön. Sillä hukkalämmön hyödyntämisellä me tuotamme kymmenen prosenttia Turun kaukolämmöstä. Sen lisäksi liitteestä siis syntyy vielä biokaasua, ja sillä on esimerkkivaikutus, eli se sysää eteenpäin liikkumisen muuttumista kiertotalouden mukaiseksi ja hiilineutraaliksi. Tämä on lempiesimerkkini siitä, miten kiertotalous on järkevää tehdä.

Kiertotaloudella on paljon potentiaalia mullistaa koko talous ja yhteiskuntamme perusta, ja sitä työtä pitää vielä tehdä pitkään. Me pohdimme tässä työssä, mitkä ovat kokonaisuudet, joihin tulisi panostaa koko Suomen näkökulmasta. Siinä painotettiin strategisten tavoitteiden lisäksi konkreettisten toimenpiteiden käynnistämistä. Työryhmämme on ehdottanut valtion investointi- ja rahoitustukien ja elvytysrahoituksen suuntaamista hankkeisiin, jotka pystyvät muuttamaan systeemisesti kokonaisia arvoketjuja. Näitä ovat esimerkiksi laitokset ja palveluverkostot, jotka mahdollistavat materiaalivirtojen paremman hyödyntämisen, uudelleenkäytön ja kierrätyksen suuressa mittakaavassa. Näitä voivat esimerkiksi olla vaikka rakennusmateriaalit, maamassat, tekstiilit, muovit, akkumetallit, mutta myös ravinteet ja biomassat. Kaikkien näiden materiaalivirtojen ympärille voidaan rakentaa kiertotalouden liiketoimintaa, luoda uusia ja uudenlaisia työpaikkoja ja samalla vähentää päästöjä, jätettä ja luonnonvarojen käyttöä. Me tarvitsemme panostuksia isoihin, kaikille merkityksellisiin kohteisiin. Sitä kukaan meistä ei voi yksinään ratkaista. Esimerkiksi Itämeren tilan parantamiseen voidaan löytää kiertotalousajatteluun perustuva ratkaisu, biokierrätyslaitos, joka käsittelisi 500 000, jopa 600 000 tonnia järviruokoa, eläinten lantaa ja nurmeen perustuvaa biomassaa vuodessa ja tuottaisi kierrätyslannoitteita ja biokaasuja. Toinen esimerkki: Turun seudulle suunnitteilla oleva täyden mittakaavan poistotekstiilin käsittelylaitos. Toteutuessaan laitos ja keräysverkosto mahdollistaisi jo vuonna 2023 koko Suomen kotitalouksien poistotekstiilien keräyksen ja käsittelyn, ja toimintaa on mahdollista laajentaa myös koko Itämeren alueelle. Rahoitus- ja investointituet sekä selkeät poliittiset päätökset asioiden eteenpäinviemiseksi mahdollistavat tällaiset edellä mainitut ja muiden vastaavien, kansainvälisestikin kiinnostavien kiertotalousratkaisujen syntymisen.

Vaikka olen tänään tuonut esiin enemmän isoja, teollisuuden kiertotaloushankkeita, mielestämme kiertotaloutta tulee lähestyä samaan aikaan sekä teollisesta että meidän jokaisen arkea helpottavien ratkaisujen näkökulmasta. Esimerkiksi palvelut, jotka auttavat meitä jakamaan tavaroitamme, kulkuvälineitämme ja tilojamme, tekevät

arjestamme sujuvampaa ja voivat tuoda säästöjä ja tuloja myös yksittäisille kansalaisille. Varsinkin jakamisen palvelut tarvitsevat kuitenkin useita toimijoita sekä tuottamaan ratkaisuja että käyttämään niitä, ja näissä tulee jälleen kerran panostaa ratkaisujen toteutukseen ja niistä kertomiseen yli kuntarajojen ja edetä yhdessä.

Kiertotalouden tuomat mahdollisuudet ovat aivan liian hyviä jättää käyttämättä. Suomessa olemme jo hyvässä vauhdissa, mutta meidän täytyy tehdä yhdessä ja enemmän. Me täällä Turussa toivomme, että voimme tehdä tiiviimpää yhteistyötä niin lähialueen toimijoiden kanssa kuin Suomessa ja kansainvälisestikin, koska nimenomaan teoilla kiertotalous etenee joka päivä. Teot ovat kauneinta puhetta. – Kiitos ajastanne, ja ollaan yhteydessä.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia Minna Arvelle sinne Turkuun näin suorassa lähetyksessä! Siellä oli ihan konkreettisia esimerkkejä.

Jäi alussa sanomatta, että tämä tilaisuus on myös ympäristövaliokunnan virallinen kokous, joten niille, jotka ovat täällä paikalla ja myös netin välityksellä, tulee kirjallisesti totta kai pöytäkirjakin ihan sen mukaisesti. Tämä jäi äsken sanomatta, mutta nyt tuli sanotuksi, ja hyvä näin.

Sitten menemme eteenpäin, ja aiheesta ”Kiinteistö- ja rakennusallalla on potentiaalia” puhuu Teppo Lehtinen, ylijohtaja ympäristöministeriöstä. 10 minuuttia on teidän. Olkaa hyvä!

Teppo Lehtinen, ylijohtaja, ympäristöministeriö

Kiitos, puheenjohtaja! Ja kiitos mahdollisuudesta tulla tänne ympäristövaliokuntaan arvokkaassa asiassa.

Tässä kiertotaloudessa tarvitaan paitsi laajaa kansallista tahtotilaa ja nopeasti muuttuvan toimintaympäristön ymmärtämistä niin myös sektorikohtaisia toimia. Kuten todettu tuossa, näiden asioiden kehittäminen vie aikansa ja me tarvitsemme niin tutkimukseen kuin teknologian kehittymiseen ja oikeastaan tämmöiseen teknologian hyppyyntä tarpeita myös kiinteistö- ja rakennusallalla. Se siis meille luo hyvän elämän puitteita ja jatkossa siis kiertotalous sisältyy tähän hyvän elämän puitteiden luomiseen.

Tällä alalla on todellakin potentiaalia. Puolet maailman luonnon raaka-aineista käytetään rakentamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki toimet, joita voidaan tällä sektorilla tehdä tänään, ovat merkityksellisiä. Ympäristöministeriössä me olemme kytkeneet tämän aikanaan selkeästi myös hiilineutraaliin Suomeen ja hiilineutraalisuuteen.

Laskimme muutama vuosi sitten, että nämä hiilineutraalisuustavoitteet, jotka kiristyyvät entisestään, eivät oikeastaan pelkästään energiatehokkuudella, energian säästämisellä enää onnistu, vaan tähän tulee välttämättä kytkeä kiertotalous ja luonnonvarojen käyttö. Nämä on siis meillä myös koplatu toisiinsa. Kolmasosa kasvihuonepäästöistä tulee tältä sektorilta, ja täytyy todeta, että myös jättestä tulee kolmasosa.

Kiinteistö- ja rakennusala on laaja eri toimijoiden verkko. Keskeistä on tietysti se, että tilaajat, niin julkiset kuin muutkin tilaajat, ovat osa tätä kiertotaloutta. Siellä on vahva tahtotila, ja tarvitaan tilaajaosaamisen kehittämistä, tarvitaan toimia, jotka luovat kysyntää toimialalle. Tarvitaan suunnitteluosaamisen lisäämistä, eri vaihtoehtojen hakemista, uusia liiketoimintamenetelmiä. Tarvitaan tuottavan teollisuuden teknologiahyppyä ja kehittymistä niin energiankäytön kuin näiden materiaalien osalta. Tarvitaan kestäväää rakentamista muussakin mielessä kuin hiilineutraalisuudessa. Elikkä elinkaarikysymykset ja se, että nämä rakennukset tosiaan luovat myös pidemmällä aikavälillä sitä hyvän elämän puitetta, edellyttävät yhä enemmän suunnittelulta ja arkkitehtuurilta ja ihmisten toimintojen ymmärtämistä. Tämä pitää sisällään tietysti tehokkaan materiaalin ja energian käytön, elikkä aina löytyy ratkaisuja, joissa tarvitaan vähemmän uusia materiaaleja tai ylipäänsä materiaalia, ja sitten niiden tuottaminen voidaan tehdä vähäenergisemmin. Niitä voidaan sitten myös pitää pidempään käytössä hyvillä suunnitteluratkaisuilla ja valinnoilla. Toisaalta voidaan mahdollistaa sitä, että jos se kiertopäivä tulee, niin suurempi osa tuotteista voidaan käyttää sellaisenaan johonkin muuhun kohteeseen ja sitten tavallaan tätä varsinaista jättemateriaalia, jota siis tosiaan oli kolmasosa kaikesta jätteistä tällä hetkellä, pystytään radikaalisti vähentämään.

Tämä on myös hallinnollinen harjoitus. Suomen puheenjohtajuuskaudella ympäristöministeriön puheenjohtajuudessa saatiin aikaan kaksi neuvoston päätelmää, jotka edellyttävät komissiolta toimia siihen suuntaan, että kiertotalous tulee EU-regulaatioon. Erityisen merkittävä se on rakennetun ympäristön osa-alueella, jossa rakennustuotteisiin liittyy suoraan EU:n asetus, joka on sellaisenaan voimassa kaikissa maissa. Tämän asetuksen uusiminen on tällä hetkellä käynnissä. Toisin sanoen harjoitus ei ole pelkästään kansallinen lainsäädäntöasia ja kannuste-asia, vaan se on kytketty tällä sektorilla vahvasti myös EU-valmisteluihin.

Suomessa tehdään koko ajan. Meille on tuttua se, että hirsirakennuksia siirretään. Ne ovat meitä palvelleet parhaimmillaan vuosisatoja. Nämä uudet massiiviset puurakennukset ovat aivan oiva kohde, kun sitä teknologiaa tällä hetkellä kehitetään, ja samalla kehitetään teknologioita, jotka mahdollistavat näiden komponenttien ja tuotteiden uudelleen käytön, jos sellainen päivä koittaa. Samalla voidaan vähentää hiilidioksidijalanjälkeä merkittävästikin. Tämä on tietysti myös semmoinen asia, että tämä on Suomelle keskeinen vientitekiä. Meillä on sellaista osaamista ja suomalainen puuarkkitehtuuri on kovin arvostettua, että tämä on myös toimialalle tämmöinen liiketaloudellinen tekijä.

Kaikissa muissakin materiaaleissa tapahtuu. Tutkimusta tehdään muun muassa geopolymeeribetoniratkaisuista, joissa voidaan saavuttaa aika merkittävästikin alempi hiilijalanjälki. Kiertotaloutta sovelletaan jo tällä hetkellä esimerkiksi sementin valmistuksessa. Yhdessä teollisuustapauksessa 260 000 tonnia teollisuuden jätteitä tai sivutuotteita hyödynnetään suoraan prosessissa. Polttoina käytetään noin 100 000 tonnia kierrätyspolttoaineita. Siellä on kaikkia vaikeita jäteaineita, sanotaan vaikka tämä nestekartonki, jossa on alumiinipinta siellä sisäpuolella. Tässä sementin valmistuksessa

se ei haittaa, mutta muuallahan se on erittäin ongelmallinen. Kierrätyspolttoaineen osuus on 40 prosenttia.

Tämä on periaatteessa kuitenkin vielä alkua. Tarvitaan tällainen tutkimuksellinen, teknologinen hyppy. Tähän liittyy keskeisesti myös vetytalous. Siellä on löydettävissä ratkaisuja. Jos me pystymme hiilidioksidia keräämään ja vetytaloutta kehittämään, sen saatavuutta, niin itse asiassa betonirakenteesta voidaan kehittää tällainen loppusijoituspaikka hiilidioksidille. Samaan aikaan tiedetään tietysti tämä power-to-x, polttoaineteknologian kehittyminen. Itse ainakin vakaasti uskon siihen, että tutkimukseen vankasti panostamalla löydetään kuitenkin niitä tarvittavia toimia ja innovaatioita, joita tämä tahtotilan toteuttaminen edellyttää.

Teräksen osalta mainittakoon esimerkiksi tuo Raahan tehtaan vetytalouteen siirtyminen, se kansallisesti pienentäisi jo 7 prosenttia Suomen hiilidioksidipäästöjä kertalaakista. Samoin kuin tuossa puurakentamisessa, teräskomponenttien ja -tuotteiden hyvä suunnittelu ja sen jatkon ajatteleva on ihan keskeistä.

Hallinnon puolella: Kerroinkin jo tästä EU-sektorista, siellä tehdyistä neuvoston päätelmistä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella. Meillä on käynnissä maankäyttö- ja rakennuslain laaja uudistus, johon on tulossa vähähiilisyysasiat uutena, olennaisena teknisenä vaatimuksena, materiaaliselosteet, pohditaan elinkaarikysymyksissä pitkää käyttöikää, kestävästä rakentamisesta hyvin laajasti ja rakennusten ja purkumateriaalin selvitys, joka edesauttaa näitä prosesseja siinä vaiheessa, kun rakennus tulee purkuhetkelle. Viime vuosien aikana on julkaistu ohjeita ja hankintakriteereitä purusta, kiertotaloudesta ja vihreän talouden hankintakriteereistä.

Digitalisaatio on ylipäänsä keskeinen ajuri ja moottori ja mahdollistaja tässä. Se auttaa näiden uusien liiketoimintamallien ja asioiden pohdintaa ja sitten näiden tärkeiden tuotetietojen teknisten spesifikaatioiden säilyttämistä ja ylläpitämistä.

Tietomallipohjaisuus, tietomallipohjainen suunnittelu mahdollistaa eri variaatioiden suunnitteluratkaisujen vertailun ja niiden vaikutusten vertailun, ja se on menossa todella hyvin nyt eteenpäin. Meillä on kansallisia pilottihankkeita ja olemme osallistuneet laajasti EU:n resurssitehokkaan rakentamisen testausohjelmaan, niin sanottuun levels-ohjelmaan.

Suomi oli pohjoismaisessa yhteistyössä, ja ympäristöministeriö teki aloitteen, koskien ensi vuonna alkavaa puheenjohtajuuskautta, tällaisesta pohjoismaisesta verkostosta kiertotalouteen rakennusalaan, ja meidän aloitteesta on tehty myös tällainen pohjoismainen rakentamisen ilmastofoorumi. Viime vuosina olemme järjestäneet vuosittain myös kiertotalouden päätapahtuman ympäristöministeriössä, on ollut neuvontaa, on edistetty asiaa Green Dealin kautta, ja muun muassa tuohon puurakentamisen ohjelmaan, joka on käynnissä ympäristöministeriössä, sisältyy yhtenä moduulina tämän kiertotalouden vieminen puurakentamiseen.

Tämä on paitsi välttämätöntä myös talouden moottori. Eli on arvioitu, että 2018–2030 tämän investointipotentiaali olisi noin 25 biljoonaa, dollarit luetaan noin päin, eli 25 000

biljoonaa. Eli tuo triljoona pitää lukea biljoonaksi. Todella merkittävä arvio IFC:ltä siitä, mikä on tämä investointivolyymi. Elikkä tämän toimintaympäristön ymmärtäminen ja muuttuminen myös tässä suhteessa on tietysti talouden yksi keskeinen kysymys, ja jos me olemme kansallisesti tässä menossa eteenpäin ja saavutetaan nopeasti kehitystä, niin tietysti silloin me olemme myös näillä markkinoilla mukana. Yhdessä kohti kiertotaloutta! – Kiitoksia.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia! Meille tulleen tiedon mukaan parhaillaan 65 ihmistä seuraa netin välityksellä tätä tilaisuutta, mikä varmaan johtuu siitä kierrätystapahtumasta Yhdysvalloissa. Se on vienyt enempi. Siellähän kierrätetään nykyistä ja yritetään kierrättää entistä varapresidenttiä uudelleen taloon, niin että sehän on kierrätystapahtuma sekin.

Mutta kiitoksia ympäristöministeriön asiantuntijalle hyvästä esityksestä. Ja sitten mennään eteenpäin. Jos esiintyjä haluaa pitää puheensa ilman maskia, niin sekin onnistuu, oman valinnan mukaan.

Seuraavaksi noin 5 minuutin luennolla aloittaa Juha Ahvenainen. Aiheena siis on: onko Suomen kiertotalous kunnossa ja mitä kiertotalousohjelmassa pitäisi painottaa. Nyt mennään käytännön rankimpaan toimintapäähän. Eli Juha Ahvenainen, toimitusjohtaja Ecolan Oy. Noin 5 minuuttia sallitaan. Tässä on sen verran ajan säästöä syntynyt, että annetaan yksi minuutti lisää. Noin 6 minuuttia, olkaa hyvä.

Juha Ahvenainen, toimitusjohtaja, Ecolan Oy

Kiitoksia, puheenjohtaja.

Arvoisa puheenjohtaja! Olen siis Juha Ahvenainen ja toimin Ecolan Oy:ssä kiertotalousyhtiö Ecolan Oy:n toimitusjohtajana. Me hyödynnämme muun muassa energiateollisuudesta syntyvää bio- ja hiilituhkaa sekä muita teollisuuden sivuvirtoja muun muassa metsälannoitteiden ja maarakennusmateriaalien raaka-aineena.

Tahtotila kiertotalouteen on siis kunnossa. Eli lähtökohtaisesti kaikki toimijat, ja me täällä, tavoitellamme yhteistä hyvää. Keskustelua ja esityksiä kuunnellessa jokaisella vaikuttajalla on vilpitön tahto edesauttaa kiertotalouden toteutumista Suomessa. 20 vuoden kokemuksella kiertotalouden parissa ja myös täällä edustamani yhtiön puolesta haluan kuitenkin tässä puheenvuorossa tuoda muutaman esimerkin avulla esiin, kuinka käsittämättömässä toimintaympäristössä aidosti kiertotaloutta toteuttavat yritykset joutuvat liiketoimintaansa harjoittamaan.

Luontevan kiertotalouden toteuttamiseksi ei riitä, että monipuolista osaamista ja vilpitöntä tahtoa on, vaan tämä osaaminen ja tavoitteellisuus tulee toimeenpanna suomalaiseen yrityskenttään toteutuskelpoisella regulaatiolla ja erityisesti johdonmukaisella eri alueiden välillä yhdenvertaisuuden takaavalla viranomaisohjauksella.

Nykyisellään viranomaisten päätökset perustuvat käytännössä ympäristönsuojeluun tähtäävään ympäristölainsäädäntöön ja toiminnasta aiheutuvien päästöjen näkökulmasta annettuihin arviointikriteereihin. Esimerkiksi ympäristöluvan viranomaispäätös arvioidaan pelkästään luvanhakijan omasta toiminnasta syntyvien päästöjen kautta, eikä se ollenkaan huomioi toiminnan kokonaisvaikutusta ympäristökuormituksen näkökulmasta vaikkapa kiertotaloustuotteen käytöstä seuraavien hiilinielua edistävien CO₂ päästöjen ja hiilijalanjäljen pienenemistä toisaalla.

Tästä havainnollisena esimerkkinä kerron, että esimerkiksi me Ecolanilla olemme hakemassa kiertotalouden ympäristölupaa hiilituhkaa hyödyntävän ja sementtiä korvaavan materiaalin valmistukseen ja samalla haemme syntyvälle tuotteelle sen jäteluonteen päättävää End-of-Waste-menettelyä, mutta päätöksen valmistelussa huomioidaan vain meidän toiminnasta syntyvät päästöt eikä laisinkaan sitä seikkaa, että tällä kiertotalouden tuotteella voidaan sementtiteollisuuden massiivista hiilijalanjälkeä pudottaa neljäsosaan nykyisestä. Ja tähän oli kiertotalousohjelmankin yksi pöydällä olevista tavoitteista.

Vielä tähän End-of-Wasteen liittyen haluan lisäksi mainita, miten hullunkuriseen tilanteeseen päädyimme vuosi sitten, kun meidän tuli osoittaa End-of-Wasteen viidennen ehdon, vaatimuksen täyttääksemme uudelle kiertotaloustuotteelle markkinat. Ja tämän End-of-Wasteen puuttumisen tai siihen liittyvän epävarmuuden takia emme kuitenkaan pystyneet tuotetta tarjoamaan asiakkaille saatikka markkinoimaan. Kun sitten saimme kiertotaloustuotteemme lopulta koetoimintaluvan alaiseen valmistukseen ja testikäyttöön, niin valvovien viranomaisten oli vaikea antaa testikäyttöön liittyviä valvontavaatimuksia, kun jäte- ja tuotantolainsäädännön viidakossa ei ole olemassa mitään yleispäteviä kriteerejä, joita kiertotalouden tuottajilta edellytetään. Tämä aiheutti sekamelskaa lainsäädännön tulkinnoissa ja kirjavuutta käytännöissä eri viranomaisten ja maantieteellisten alueidenkin välillä ja ääripäänä mielivaltaista tuotteen ominaisuusvaatimusten muuttamista kesken testikäytön ja kaiken huippuna jopa tämän testikäytön jälkeenkin vielä.

Oman tulkintani mukaan tämä voi johtua ainoastaan pelisääntöjen puuttumisesta ja viranomaisten ehkä ymmärrettävästikin varovaisuudesta tehdä ennakkoratkaisuja tai ennakkoratkaisunomaisia päätöksiä. Tämä voi johtaa, ja onkin pahimmillaan johtanut, siihen, että varmuuden vuoksi ja viranomaisten luonnollisesti vajavaisen substanssiosaamisen takia on tehty tarkoituksella päätöksiä, joista jo päätöstä tehdessä tiedetään, että sitä tullaan tarkistamaan ja selvittämään myöhemmin korkeammissa oikeusasteissa. Tämä on piirre, joka aiheuttaa taloudellista ahdinkoa tietenkin kiertotalouden pienemmissä pioneiryrityksissä. Haluan tässä kohtaa kuitenkin mainita, että meidän tapauksessamme esimerkiksi MARA- ja MASA-asetusten myötä muutama vuosi sitten on toimintaa selkeyttäviä pelisääntöjä tullut jätetestatuksella olevien kiertotaloustuotteidemme hyödyntämiseen maarakentamisessa. Onnistumisia on, mutta tälläkään asetuksella ei vielä olla kilpailemassa tasavertaisesti neitseellisestä materiaalista peräisin olevien tuotteiden kanssa. Ja tähän vielä ehkä bonuksena: olen henkilökohtaisesti havainnoinut, että kiertotalouden tuotteille asetetaan huomattavasti

korkeampia vaatimuksia kuin jo markkinoilla oleville neitseellistä raaka-ainetta käyttäville tuotteille. Esimerkiksi yhtiömme valmistaa tuhkapohjaista maanrakennusraetta, ja väitän, että kyllä näillä nykyisilläkin tuotemateriaaleilla on rakentamisessa haasteita, eli eivät ne nykyisetkään tieväylät maailmantappiin kestä, mutta End-of-Waste-prosessissa olevan yhtiön edustajana välillä tuntuu, että kiertotalouden tuottajalta tätäkin ominaisuutta voisi jopa edellyttää.

Siis materiaalin jäteluonteen päättymiseen tähtäävää End-of-Waste-menettelyä sekä uusiomateriaalien hyväksyntää tulisi kehittää huomattavasti sujuvammaksi polveilevaa byrokratiaa vähentämällä ja niiden saavuttamiseksi vaadittavia kriteereitä yhdenmukaistamalla tai ainakin selkeyttämällä. Me kiertotalousyritykset investoimme tuotekehitykseen ja tuotannon käyttöpääomaan, mutta End-of-Wasten saamiselle ei ole takuita tai viranomaisia velvoittavia aikataulullisia määräaikoja. Pitää myös muistaa, ettei jokainen innovaatio ole uusi kiertotalouden helmi, vaan tuotekehitykseen liittyy aivan samat riskit kuin perinteisessäkin liiketoiminnassa, ja kiertotalousohjelman tavoitteisiin päästäksemme lainsäädännön ja sen ohjaavan vaikutuksen tulisi madaltaa kynnystä ja olla riittävän joustava, ensisijaisesti kannustaa elinkeinoelämää luomaan rohkeasti uutta.

Loppuun vielä: ymmärrän, ettei erillisiä materiaalikohtaisia hyväksyntä tai End-of-Waste-kriteerejä ole, mutta toistaiseksi tätä jäteluokittelun muuttamista tuotestatukselle tutkitaan siis tapauskohtaisesti nykyisen ympäristönsuojeluun tähtäävän ympäristölainsäädännön eli jätelain nojalla. Jotta kunnianhimoisen kiertotalousyhteiskunnan hiilineutraaliustavoitteet saavutettaisiin, pitäisikö ympäristövaikutusten arvioinnin tapahtua esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriössä ja kiertotalouden vauhdittamiseen tähtäävän oman kiertotalouslainsäädännön alaisuudessa. – Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia! Painavaa asiaa. Ja sitten menemme eteenpäin. Projektijohtaja Kari Herlevi Sitrasta, kuusi minuuttia on teille, olkaa hyvä.

Kari Herlevi, projektijohtaja, Sitra

Kiitoksia mahdollisuudesta tulla keskustelemaan kiertotalouden tilanteesta Suomessa.

Tosiaan minun nimeni on Kari Herlevi ja johdan kiertotalousaluetta Sitrassa. Jos mietitään muutama vuosi taaksepäin: 4–5 vuotta sitten tosiaan Suomessa julkaistiin maailmassa ensimmäinen kansallinen tiekartta kiertotalouteen. Siinä mielessä visionäärisyyttä Suomesta löytyy, mutta samaan aikaan on todettava, että 4–5 vuoden aikana vähintään parikymmentä maata Euroopassa Ranskasta Hollantiin on julkaissut oman kiertotalouden tiekarttansa, ja sitten ihan tässä lähiaikoina muun muassa Ruotsi heinäkuussa. Ruotsin tavoitteena on olla ensimmäinen fossiilisesta polttoaineesta vapaa hyvinvointivaltio. Myös Norja on julkaisemassa oman kiertotalouden tiekarttansa vuoden loppuun mennessä, ja he tavoittelevat johtavaa asemaa maailmassa. Kun 2016

tiekarttaa laadittiin, tavoitteena oli olla yksi johtavista maista vuoteen 2025 mennessä, joten tämä vaatii erityistä fokusta. Tämä on maratoni ja vaatii useita eri aloitteita, ja useimmat voittavat ratkaisut eivät synny vanhoilla tekemisen tavoilla, vaan tarvitaan monenlaisia julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyömalleja tilanteen kehittämiseksi.

Jos mietitään tässä kohtaa jo vähän pidemmällä. Substanssi on todella tärkeätä, tavoitteet ovat tärkeitä, mutta yhtä tärkeätä on myös varmistaa ohjelman toimeenpano ja jatkuvuus. Tässä onkin syytä miettiä sitä, keillä tai kenellä on vastuu ohjelman toimeenpanosta ja miten se käytännössä toteutetaan. Jaettu vastuukin on ilman muuta mahdollinen, kunhan roolit on määritelty ja resurssit on oikein jaettu, mutta haluaisin tuoda esiin myös sen näkökulman, että oikeastaan ohjelmista meidän pitää päästä jatkuvaan toimintaan. Siirtymä kiertotalouteen ei tapahdu tosiaan yhden hallituskauden aikana, vaan tarvitaan pitkäjänteistä yhteistyötä yli hallinnonalojen. Tästä syystä myös toiminnan tulee olla jatkuvaa ja poikkihallinnollista strategista toimintaa.

Jos mietitään sitten muutamia nostoja jatkoa ajatellen: On tietysti tärkeätä, että vahvistetaan tätä meidän asemaa kiertotaloudessa. Meidän on syytä miettiä myös mittareita ja malleja, joilla voidaan mitata sellaisia asioita, joita tällä hetkellä on erittäin vaikea mitata. Kierrätykseen materiaalin kiertoon me pystymme paneutumaan, ja me voimme vahvistaa meidän asemaa siinä, mutta meidän pitää miettiä myös niitä muita alueita, jotka ovat vaikeammin mitattavia, ja tässä esimerkiksi tilastokeskuksen rooli on erittäin merkittävä. Yksi Suomen vahvuus, niin kuin tänään on tullut hyvin esille, on innovaatioihin panostaminen ja toisaalta se, että me Suomessa näemme vahvasti ihmiset ja osaaminen kilpailukykytekijänä. Tästä syystä koulutukseen on erityisesti panostettava myös jatkossa, varmistettava, että koko Suomen yhteiskunta on tässä muutoksessa mukana ja jatkuva oppiminen työelämässä on varmistettava. Suomen kansainvälinen edelläkävijyys, jota tavoitellaan, linkittyy tietysti kansainvälisiin markkinoihin vahvasti, ja siellähän tietysti on oltava aktiivisesti, kauppa ja materiaalivirrat ovat kaikki globaaleja, joten me emme voi rakentaa tätä pelkästään suomalaisesta näkökulmasta. Tästä syystä myös kansainvälisiä verkostoja pitää vahvistaa. Totta kai meidän lähtökohta on kotimarkkinareferenssit, mutta tuon esille myös sen, että Suomessahan on yksi johtava globaali alan tapahtuma World Circular Economy Forum kehitetty. Se tuo yhteen merkittävät toimijat niin yritysmaailman kuin julkisen sektorin puolelta, ja yksi vaihtoehto on miettiä, että voisiko tästä yhteistyöalustasta kehittää myös tällaisen jatkuvan kiertotalouden pysyvän osaamiskeskittymän, joka tehtäisiin yhteistyössä kansainvälisten toimijoiden kanssa. Se voisi olla hyvä myös Suomen maakuvan ja ulkopolitiikan näkökulmasta, positiivinen ja ratkaisukeskeinen kontribuutio globaalin kestävyyskriisin ratkaisemiseen. Nämä ratkaisuthan voivat olla yhtä lailla politiikkapuolen innovaatioita, prosesseja, kuten kiertotalouden strategioita, tai yhtä hyvin suomalaisen teollisuuden konkreettisia ratkaisuja maailmalla.

Sitran näkökulmasta yksi näkökulma, jota haluan tässä korostaa, on se, että luonto- ja biodiversiteettiratkaisut ovat tärkeä kiertotalouden ulottuvuus. Tiedetään hyvin, että 90 prosenttia biodiversiteetin kadosta juontaa juurensa nimenomaan materiaalien käyttöön.

Sitran uudessa strategiassa tullaan vahvasti painottamaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä, ja kiertotalous on tässä yksi keskeinen ratkaisu, jolla vähennetään luonnon resurssien haaskaamista.

Tähän lopuksi haluaisin sanoa sen, että tässä ohjelmassa yhden perimmäisen tavoitteen tulee olla se, että aktivoidaan suomalaista yhteiskuntaa. Kannustetaan ja varmistetaan, että tässä on myös inspiraation elementtejä, ja samalla innostetaan isoon muutoksen suomalaisessa yhteiskunnassa. – Kiitoksia.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia jämäkästä esityksestä. Sitten menemme eteenpäin. Seuraavan puheenvuoron pitää ekosysteemien johtaja Moona Pohjola Avanto Ventures Oy:stä. Kuusi minuuttia, olkaa hyvä.

Moona Pohjola, ekosysteemien johtaja, Avanto Ventures Oy

Hei! Minä olen Moona Pohjola Avanto Ventures Oy:stä. Me autamme yrityksiä uudistumaan ja rakentamaan uutta liiketoimintaa ja käytämme siihen kumppanuuksia ja kasvuyrityskenttää. Pari vuotta sitten Sitran kanssa aloimme miettiä, miten me saisimme tätä yrityskenttää siirtymään sanoista tekoihin kiertotaloudessa, ja siitä syntyy Loop, kiertotalouden ekosysteemi ja kiihdyttämö. Sitä on tässä rakennettu pari vuotta, tänä vuonna laajennettiin Pohjoismaihin. Meillä on siellä kumppanit, ja tavoitteena on saada luotua kiertotalouden tekoja yrityskentällä ja jaettua niitä oppeja myös Pohjoismaissa.

Ajattelin, että minun tehtävänä tänään olisi avata sitä maailmaa, kun päivittäin olen tekemisissä isojen yritysten ja pienten yritysten kanssa liittyen kiertotalouteen, että mitkä niitä haasteita ovat ja toisaalta mitkä niitä mahdollisuuksia ovat. Jos mietitään sitä lineaarista maailmaa, mihin meidän talous ja yritykset on toistaiseksi rakennettu, niin tietyllä tavalla jokainen siinä arvoketjussa optimoi sitä arvoa itselleen. Itsekin olen ollut elintarviketeollisuudessa, metsäteollisuudessa töissä, ja se, miten sitä johdetaan, sitä yritetään tehdä mahdollisimman tehokkaaksi ja ikään kuin junaa saada eteenpäin ja kaikki rönsyt ottaa sieltä pois ja tavallaan tehdä hyvin tehokkaaksi, koska sillä tavalla saadaan niitä tuottoja sieltä aikaiseksi. Jos taas mietitään kiertotaloutta, niin joka kohdassa sitä arvoketjua pitäisi saada, sivuvirtoja, hävikkiä, tuotteita takaisin. Ja nämä kaksi maailmaa ovat hyvin erilaisia.

Toisaalta meillä syntyy koko ajan kasvuyrityksiä, jotka lähtevät rakentamaan liiketoimintaa kiertotalouden näkökulmasta, Se, mikä tässä on kriittistä, on se, että kukaan ei oikein näitä systeemiä isoja hankkeita ja uudistuksia pysty yksin tekemään, vaan kiertotalous on ekosysteempeli. Silloin tullaan siihen, että ei voida enää yksin miettiä, miten me saamme tähän ratkaisun, vaan pitää tehdä yhteistyötä. Ekosysteemeissä muutos siihen nykyliiketoimintaan, mikä vaikka isoilla yrityksillä, on se, että nyt ajatellaan, että ne syntyvät tässä itsessään meidän ympärille niin kuin ehkä verkostot ovat rakentuneet, mutta näissä ekosysteemeissä pitää miettiä kokonaan

uudestaan, mikä se on, mitä ollaan tekemässä, ketkä ne kumppanit ovat, miettiä se arvonmuodostus täysin uudella tavalla ja miten se arvo jakaantuu eri toimijoille. Silloin voi olla, että kun ehkä perinteisesti isot yritykset ovat tottuneet, että heille sataprosenttisesti kontrolli, niin se ei enää toimikaan näin, vaan se on hyvin erityyppinen toiminta. Se myös vaatii todella paljon työtä sitä orkestroida ja se malli rakentaa. Yksi iso kulttuurinen muutos tässä on ehkä myös se, että tämäntyyppiset uuden liiketoiminnan rakentamiset ovat olleet sitä syvintä omaa tekemistä, salaisuuksia siellä yrityksissä, ja sitten sinun pitäisikin lähteä muiden kanssa alusta asti avaamaan niitä arvonluontimahdollisuuksia ja niitä katteita, miten ne syntyvät sieltä.

Vuosi sitten me teimme haastattelukierroksen isoissa yrityksissä ja selvitimme vähän sitä tilaa, että missä kohtaa mennään näissä kiertotalouden ekosysteemeissä, ja siitä rakennettiin tällainen matriisi, joka auttaa vähän jäsentämään tätä tilannetta. Kuvassa y-akselilla on se, mihin tällä kiertotaloudella pyritään: haetaanko sieltä kustannussäästöjä tai onko regulatorinen syy lähteä sinne tai haetaanko liikevaihdon kasvua. Ja sitten täällä alhaalla: onko kyseessä yksi yritys vai onko se ekosysteemihanke.

Otetaan vasemmalta alhaalta: eli yksi yritys hakee kustannussäästöjä tai siellä on regulatorinen syy. Tässä me olemme hyviä Suomessa. Täällä jätteitä kierrätetään, toki siellä on myös mahdollisuuksia tuottaa niillä korkeampaa arvoa, mutta se perusasia on hyvin hallussa. Energiatehokkuudessa on tehty valtavasti asioita, otetaan hukkalämpöä talteen ja näin, myöskin hävikkiä minimoidaan ja tuotteet tehdään kestäviksi. Eli tämä meillä on melko hyvin hallussa. Tietysti jos vertaa siihen edelliseen, lineaariseen malliin, niin siihenhän tämä sopii tosi hyvin. Yksi yritys tehostaa omaa toimintaansa. Sinun on helppo laskea se bisnes-keissi. Kun vähennät energiaa, näet suoraan, montako euroa säästyy. Pystyt myös mittaamaan ne tavoitteet ja saat ne sinne ympäristöraportteihin laitettua.

Sitten jos lähdetään yhdelle yritykselle liikevaihdon kasvua hakemaan, niin siellä tulee sitten tuotteet palveluna, vuokrausmallit, tällaiset assetit, koneet, laitteet, henkilöstö, kalusto. Jos ne eivät ole sataprosenttisella käyttöasteella, niin kuka muu voisi niitä hyödyntää, miten niitä voisi käyttää? Ehkä sanoisin, että tällä alueella yrityksillä on paljon kiinnostusta. Jos mietitään vaikka tätä tuotteet palveluna, niin sen sijaan, että myyt tuotteen kerran, voit myydä sen 5 kertaa tai 15 kertaa, niin onhan se mielenkiintoinen liiketoiminnan näkökulmasta. Sitten saat vielä sen asiakassuhteen paljon pidemmältä ajalta, sen sijaan, että viet sen kerran etkä tiedä, mitä sitten tapahtuu, pystyt seuraamaan sitä. Mutta tämä on hirveän erilainen malli kuin se tuotteen myyminen kerran, ja sen takia se vaatii erilaisia kompetensseja, se tarvitsee erilaista johtamista, erilaisia mittareita, ne talousasiat pitää miettiä eri tavalla, ja sen takia kynnsy lähteä siihen on aika korkea.

Sitten jos mennään kuvassa tänne oikealle alas, eli ekosysteemit ja kustannussäästöt tai regulatorinen syy. Siellä meillä on taas hyviä esimerkkejä. Mielestäni yksi hyvä esimerkki on paperinkeräyspalvelu: sotien jälkeen metsäyhtiöt yhdistivät voimansa niin,

että saatiin kuidut takaisin ja raaka-ainetta käyttöön. Sitten Suomen Uusiomuovi, Rengaskierrätys ovat esimerkkejä siitä, miten toimijat ovat organisoituneet, jotta saadaan regulatoriset vaateet hoidettua.

Sitten vaikein alue on kuvassa ylhäällä: eli ekosysteemit ja liikevaihdon kasvu. Siellä on jakamistaloudet, markkinapaikat. Moni yritys tulee miettimään näitä asioita. Jos isoimpia yrityksiä miettii, niin ne ovat ehkä kansainvälisiä kasvuyrityksiä, esimerkkinä Uber ja Airbnb, joiden tulee miettiä, miten jakamistaloutta isosti voidaan tehdä. Täällä on paljon mahdollisuuksia, mutta niin kuin tuossa on aikaisemmin todettu, nämä eivät synny itsestään ja vaativat paljon työtä ja myöskin riskinottokykyä.

Jos tätä kohderyhmää miettii, että miten siihen voidaan vaikuttaa, niin näkisin, että kuvassa alarivi on pitkälti keppiä, ja niin kuin nähdään jo, niin regulaatiolla ja lainsäädännöllä saadaan asioita paljon tapahtumaan. Sitten taas tuolla ylätasolla on varmasti porkkanaa. Kun miettii vaikka tätä korona-aikaa, jota eletään ja jossa investoinnit ja riskinottokyky ovat vielä normaalista madaltuneet, niin kyllä se on perusteltavissa, että julkisella rahalla vähän sitä riskiä alennetaan, jotta saadaan rakennettua niitä ekosysteemejä, saadaan fasilitoitua sitä, että yritykset tulevat yhteen ja lähtevät tekemään niitä asioita ja kokeilevat uusia toimintamalleja. Se on ainut tapa, jolla saadaan oikeasti luotua se talouden perusta, koska tämä kuvan alarivi ei niinkään tuo sitä talouden perustaa, vaan se tuo tavallaan sen perustason, mutta se liiketoiminta syntyy tuolla ylärivillä. – Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia. Sitten mennään eteenpäin. Kulutuksen ja tuotannon keskuksen johtaja Jyri Seppälä Sykestä, Suomen ympäristökeskusta, olkaa hyvä. Kuusi minuuttia.

Kulutuksen ja tuotannon keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus

Kiitoksia. – Arvoisa puheenjohtaja ja arvoisat kansanedustajat! Meitä on nyt maapallolla lähes 8 miljoonaa, ja on ennustettu, että 2050 meitä on noin 10 miljoonaa ihmistä. Vuodesta 1970 luonnonvarojen käyttö on kolminkertaistunut, ja ennustetaan, että se tulee kaksinkertaistumaan vielä vuoteen 2050 mennessä, jos ei millään tavalla puututa tähän kehityskulkuun. Taustallahan on tietenkin väestönkasvu, kaupungistuminen, taloudellinen kasvu, ja tässä kontekstissa kiertotaloudelle on annettu erityinen merkitys. Sillä siis pystyttäisiin ottamaan niitä teknologisia ratkaisuja käyttöön järkevällä tavalla, että me voisimme selättää tämän luonnonvarojen lisääntyvän käytön.

Luonnonvarojen lisääntyvä käyttö ei sinänsä vielä puhuttele vaan se ymmärrys siitä, että tänä päivänä jo noin 50 prosenttia meidän kasvihuonekaasuista globaalisti johtuu luonnonvarojen prosessoinnista, ja niin kuin tässä aikaisemmin tuli esille, 90 prosenttia meidän nykyisestä luonnon monimuotoisuuskadosta johtuu nimenomaan siitä, että me käytämme luonnonvaroja. Siis tämä tilanne vaatii sitä, että nimenomaan, kun mietimme, miten me näitä isoja haasteita ratkaisemme, tämä luonnonvarojen käyttö on

se keino, jolla me myös pystymme muuttamaan sitä tilannetta. Sen takia ei ole myöskään ihme, että kun nimenomaan kansainvälisesti katsotaan ylipäättänsä tätä, miten valtiotkin pärjäävät kiertotaloudessa, ja kun meillä on semmoisia indikaattoreita, kokonaisvaltaisia indikaattoreita, jotka kertovat, miten kansakunnat käyttävät luonnonvaroja, niin kuten tässä nyt jo aikaisemmin on käynyt hyvin esille, Suomi ei pärjää näissä kovinkaan hyvin, sanotaan, saadakseensa semmoisen leiman, että olemme nyt jo edelläkävijöitä. Tiedämme sen, että meillä on paljon semmoisia kiertotalouden osa-alueita – niin kuin tässä on tullut esiin tämä innovatiivisuus, ja myöskin on esimerkiksi jakamistalouden käyttöönotto – joissa Suomi näyttäytyy erittäin hyvänä kansainvälisesti. On siis tärkeää, että me myös olemme aktiivisesti kehittämässä semmoisia uusia indikaattoreita, jotka tuovat ehkä tätä toista puolta, sitä mistä me ikään kuin voimme lähteä sitten viemään sitä muutosta. Mutta sanoisin näin vielä, että vaikka meillä on nyt aika korkeat nämä tunnusluvut luonnonvarojen käytössä, niin se on aika tärkeää, että me pystymme näyttämään, että me nyt, kun edistämme tätä kiertotaloutta ja haluamme olla edelläkävijä, pystymme myös muuttamaan tätä tilannetta. Ei ole siis tärkeää katsoa sitä, missä olemme, vaan tärkeää on oikeastaan se, miten tästä päivästä eteenpäin sitten pystymme viemään niitä asioita oikeaan suuntaan.

Tietenkin tähän kiertotalouteen liittyy siis se, että se myöskin pystyy tosiaan selättämään näitä meille muuten tärkeitä haasteita, kuten ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden hävittämistä, ja tässä mielessä on hirveän tärkeää, että pystymme samanaikaisesti edistämään tätä kiertotaloutta, kun viemme näitä muita tärkeitä tavoitteita eteenpäin, samalla kun luomme tietenkin uudenlaista taloutta.

Yksinkertaisesti tämä kiertotalous on välttämätön, sanoisin, toimenpidekokonaisuus mentäessä tulevaisuutta kohti. Ja kuten tässä on tullut esille, on hirveän tärkeää, että tässä osallistetaan koko yhteiskunta omilla vahvuuksillaan ja mahdollisuuksillaan toimia tällä alueella. Sanotaan näin, että oikeastaan mikään maa ei ole vielä pystynyt osoittamaan, että näistä suunnitelmista oltaisiin ihan päästy tähän, sanotaan, kiertotalousmaailmaan. Tässä on hirveän tärkeää siis se, millä me saamme nämä eri toimijat tekemään niitä toimenpiteitä. Itse näen sen sillä tavalla, että tässä on erittäin tärkeää, että näitä eri kohderyhmiä puhutellaan niin kuin heidän kielellään ja tuodaan näkyväksi ne kiertotaloushyödyt, joita sitten nämä eri kohderyhmät tulevat saamaan. Se antaa motivaatiota ja ymmärrystä, miksi toimia.

No, tämä kansainvälinen kehys on erittäin tärkeä, ja ennen kuin Suomi on, sanotaan, sitä, mitä me haluamme – sitä, että olemme kokoamme suurempi toimija – niin meidän pitää pystyä näyttämään, että olemme ottaneet näitä kiertotaloustoimenpiteitä kotimaassa kunnolla käyttöön. Tämä vaatii yhteistoimintaa, aivan uudenlaisia toimintamalleja, luovuutta, kuten aikaisemmin on tullut esille, ja sitä kautta me ehkä myöskin lunastamme ne toiveet, että me pystymme olemaan myöskin maailmalla näitten ratkaisujen viejiä, ja sillä tavalla tulee se taloudellinen hyvinvointi uudella tavalla. – Kiitoksia.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Kiitoksia Jyri Seppälälle. – Viimeisen puheenvuoron seminaarissa ennen varsinaista keskusteluvaihetta käyttää kehitysjohtaja Noora Salonoja Touchpoint Oy:stä. – 6 minuuttia on teidän, olkaa hyvä.

Kehitysjohtaja Noora Salonoja, Touchpoint Oy

Hyvää huomenta! Nimeni on Noora Salonoja, ja edustan täällä työvaateyritystä nimeltä Touchpoint. Me olemme kotimainen työvaatetoimittaja, ja tässä näkee oikeastaan vähän sitä kenttää, miten laajalti työvaatteita toimitetaan, ja toimitusvolyyymien kannalta Puolustusvoimat ja terveydenhuolto ovat meillä suurimpia.

Yritys on perustettu vuonna 2008, ja kantava teema jo silloin on ollut vastuullisuus ja se, miten sitä voidaan edistää. Meille vastuullisuus on ennen kaikkea tekoja. Me tulemme lupaamaan ensi vuoden alusta, että kaiken, mitä me toimitamme, kaiken tekstiilin, me lupaamme ottaa vastaan ja kierrättää vastuullisesti. Jo vuonna 2017 mahdollistettiin työvaatemalliston suljettu kierto, eli se käytännössä tarkoitti sitä, että sen malliston, joka asiakkaalle toimitettiin, me otimme vastaan ja silloin se muutettiin komposiitiksi ja asiakkaan ulkokalusteiksi. Mutta me tiedostamme sen, että ulkokalusteilla ei tämmöistä globaalia tekstiilikentän ongelmaa poistotekstiilien suhteen ratkaista, ja niinpä me olemme nyt luomassa ja perustaneet uuden yhtiön nimeltä Rester. Se on meidän tytäryhtiö, ja sen kautta rakennetaan Paimioon nyt tätä kiertotalouslaitosta. Tuossa Turun kaupungin esityksessä oli maininta Lounais-Suomen jätehuollosta, ja he ovat tässä samassa yhteydessä sitten meidän kanssamme. Tosiaan meillä on kovat tavoitteet siinä, että me haluamme edistää työvaatemaailmassa kierrätettyjen materiaalien ja ympäristöystävällisten materiaalien käyttöä.

Muutama sana tästä tekstiiliteollisuuden kiertotalousmallista. Tekstiiliteollisuutta on usein verrattu muun muassa lentoliikenteeseen ja muihin tämmöisiin erittäin kuormittaviin aloihin – me olemme yksi maailman saastuttavimmista – ja tämä toimiala perustuu erittäin vahvasti neitseellisten materiaalien käyttöön. Puhutaan neitseellisestä puuvillasta, joka kuormittaa ympäristöä ja luontoa, käyttää hirveästi vettä maailmalla, ja sitten lisäksi on polyesteri, joka on täysin öljypohjainen materiaali. Nämä ovat niitä suurimpia raaka-ainevirtoja, mitä tekstiiliteollisuus käyttää. Sitten se materiaali käy läpi aikamoisen prosessoinnin, ennen kuin se sitten päättyy lopulta käyttöön eli esimerkiksi t-paidaksi tai paidaksi tai housuiksi, joita on meidän kaikkien päällä. Tämä uudelleenkäyttö, korjaaminen, vuokraus näkyy jonkin verran tässä työvaatesegmentissä, mutta itse kuluttajapuolella se on vielä hyvin vähäistä. Joitain yrityksiä maailmalta on nousemassa ja Suomessa myös pilotteja, mutta niitä ei ole vielä isossa mittakaavassa.

Se suurin ongelma ehkä tässä tekstiiliteollisuudessa, minkä kanssa me kamppailemme tai mikä on meille haaste – toisaalta mahdollisuus – on se, että yli 80 prosenttia kaikesta poistotekstiilistä päättyy tällä hetkellä poltettavaksi. Silloin siitä saadaan pieni lämpöarvo, mutta se raaka-aine, se kallisarvoinen puuvilla tai kallisarvoinen neitseellinen polyesteri, öljypohjainen, päättyy savuna ilmaan, kun sen sijaan sille voisi olla paljon, paljon muita,

erilaisia käyttökohteita. Tästä ehkä vielä se, mikä kertoo, kuinka merkittäviä ja isoja vaikutuksia tällä on: on arvioitu, että vuodesta 1990 vuoteen 2025 globaali tekstiilikuitujen kulutus tulee nelinkertaistumaan, tai se on jo käytännössä nelinkertaistunut. Se on valtava määrä poistotekstiiliä. Pohjoismaiden mittakaavassa arviot ovat, että vuositasolla 350 miljoonaa kiloa poistotekstiiliä syntyy joka vuosi.

Olen nyt pyrkinyt tähän keräämään kaksi hyvin konkreettista esimerkkiä siitä, miten meidän toimialalla näitä asioita voidaan edistää. Toisaalta se on materiaalivalintoja, eli siinä vaiheessa, kun speksataan ja suunnitellaan uutta työvaatemallistoa käyttäjille, sillä, mitä materiaalia siinä halutaan käyttää, on loppupeleissä aika iso rooli. Tässä on esimerkki nyt hoitohenkilökunnan hoitopaidasta. Sanotaan, että meillä on 2 000 henkilöä töissä, ja kun ne paidat käyvät tämmöisen julkisen pesulakierron, niin silloin arvioidaan, että yksi henkilö vaatii noin viisi paitaa. Yhteensä, siis puettaessa 2 000 henkilöä, se tarkoittaa 10 000:ta hoitopaitaa. Siinä pelkästään se, että me vaihdamme sen nykyisen neitseellisen polyesteri-puuvillan kierrätettyyn polyesteri-puuvillaan, ne säästöt voivat olla merkittäviä. Tässä on arvioitu, että se puolittaa esimerkiksi hiilidioksidipäästöt, ja tämä arvio on siitä, mitä se materiaalintuotanto tarkoittaa. Ja tässä ei ole oikeastaan mitään estettä, miksi näitä materiaaleja ei voitaisi hyödyntää laajemmin. Se lähtee pitkälti, jos mietitään esimerkiksi julkisia hankintoja, siitä, että kun se kilpailutusaineisto esimerkiksi meille toimijoille tulee, niin siellä on aina materiaalit speksattu valmiiksi, jolloinka me emme enää siinä kohtaa voi tehdä muuta kuin tarjota se pyydetty materiaali.

Sitten toisaalta mainitsinkin Resterin eli Pohjoismaiden ensimmäisen poistotekstiilien käsittely- ja jalostuslaitoksen, jossa tällä hetkellä on jo seinät ja katto, ja se linjasto on käyttökunnossa loppukeväästä 2021. Me tulemme ratkaisemaan tällä osan Suomen B-to-B-segmentin poistotekstiilivirtaa, eli tämä Lounais-Suomen jätehuollon kunnallinen puoli tulee sitten taklaamaan tämän kuluttajapuolen poistotekstiiliongelman. Me olemme tosiaan yritys, jonka yhteenlaskettu liikevaihto Touchpointina on vajaa 15 miljoonaa euroa, ja me kuitenkin olemme se taho Suomessa, joka on tämän päättänyt laittaa pystyyn ja ratkaista ongelman. Se kertoo siitä, että tämä vaatii toisaalta rohkeutta ja sitä, että tehdään investointeja, mutta nämä eivät ole sitten niin ison mittakaavan asioita, kun sitä tällä tasolla katsoo. Se, mitä tuossa Moonankin puheessa, Avanto Venturesin puheenvuorossa, tuli esille, oli tämä, että ekosysteemit ovat kriittisiä, ja niin ne ovat tässäkin suhteessa. Se, mitä siellä itse laitoksen seinien sisällä tapahtuu, ei ole tähtitiedettä – sen ymmärtää ihan maallikkokin, mitä sille kuidulle tapahtuu – vaan se arvo luodaan sillä, että meillä on oikeat tahot mukana, me etsimme uusia toimintamalleja, myös meidän kilpailijoiden kanssa, ja sitä kautta myös ikään kuin ollaan avoimia ja avataan niitä meidän omia salaisuuksia myös kilpailijoille ja kumppaneille.

Sitten ihan loppuun pohdintaa siitä, millä konkretialla näitä asioita voidaan viedä eteenpäin. Nostaisin tuohon ykköseksi ehkä meidän toimialalta erityisesti tämän julkisten kilpailutusten roolin ja sitten toisaalta sen aktiivisen markkinavuoropuhelun, mitä nämä kilpailutukset edellyttävät. Hyvä esimerkki toimialalta on Sakupe, joka on julkinen sairaalapesula, sijaitsee tuolla Kuopion suunnalla. Heillä oli iso, Suomen

mittakaavassa merkittävä, terveydenhuollon asujen kilpailutus vuonna 2019, ja siellä sai kilpailutuksessa lisäpisteitä sillä, että oli tällainen poistotekstiilien kierrätysmahdollisuus sitten sille toimitettavalle mallistolle. Se oli se, mikä ratkaisi tämän kilpailun, ja vaikka siitä päätöksestä ei ole kauan, siitä on puolitoista vuotta, niin se on näkynyt merkittävänä herätyksenä työvaatekentässä Suomessa. Se on tarkoittanut sitä, että myös meidän kilpailijat ovat ottaneet tämän asian vakavasti – siihen on herätty, että näillä asioilla on oikeasti merkitystä, kun puhutaan julkisistakin kilpailutuksista. Sakupella on ollut minun mielestäni myös tällainen erittäin edistysellinen rooli siinä, että he ovat näyttäneet koko tälle julkiselle pesulakentälle esimerkkiä. Se on herättänyt siellä paljon kiinnostusta.

No, lainsäädäntö on yksi. Minun mielestäni tässä vaikuttaa paljon se, miten siihen materiaaliin suhtaudutaan, onko se uutta raaka-ainetta vai onko se jätettä, ja kun esimerkiksi Resterillä olisi valmius jonain vuonna ottaa vastaan myös Pohjoismaiden mittakaavassa poistotekstiiliä, niin saammeko me tuoda sen rajojen yli, jos se luokitellaan jätteeksi. Nämä ovat semmoisia pohdintoja, missä me mielellämme olemme mukana, kun asioita käsitellään.

Sitten tällaista ehkä porkkanan puolta: verokannusteet kierrätysmateriaalien käyttöön. Niin kuin minä sanoin, ei ole mitään estettä, etteikö näitä voisi käyttää. Minun mielestäni tällainen antaa mittakaavaa, kuinka paljon näitä esimerkiksi tässä meidän kentässä käytetään: Me olemme vielä suht. pieni taho työvaatetoimijana Suomessa, ja me olemme monelle isolle kangastoimittajille Suomen suurin kierrätysmateriaalien käyttäjä. Eli isossa mittakaavassa näitä ei käytetä.

Sitten julkiset kehityshankkeet ja sitä kautta rahoitus. Rester on syntynyt semmoisesta verkostosta, joka luotiin TEKI-hankkeessa, joka oli muistaakseni Business Finlandin ajama hanke muutama vuosi sitten. Sen jälkeen on tullut Telaketju-hankkeita jo kaksi kappaletta. Siellä on luotu nämä verkostot, joiden kautta on päästy ikään kuin kehittämään asioita eteenpäin, on oikeat ihmiset pöydän ympärillä, samanlainen kunnianhimo viedä asioita eteenpäin. Eli on sekä tällainen, miten nyt sanoisin, networking-puoli että myös rahoitus, ja tässäkin viittaa tähän yleiseen tilanteeseen, koronaan. Yritykset ovat aika varovaisia investointien suhteen, ja tässä täytyy luoda uutta ja ottaa riskiä. Siinä kohtaa kaikki apu, mikä on saatavilla, varmasti edesauttaa ja nopeuttaa toimenpiteitä. – Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Kiitoksia. – Ja nyt siirrytään sitten kysymyksiin alussa ilmoittamani menettelyn mukaan: parlamentaarisessa suuruusjärjestyksessä yksi kysymys per ryhmä. Ja toivon, että kysymys on kohdistettu jonnekin, ei mitään ketjukysymystä, jossa pitää olla 15 vastausta, vaan yksi kysymys ja jämäkästi sekin. Eli mallisuorituksen tekee sosiaalidemokraattien ryhmän edustaja, edustaja Malm. – Olkaa hyvä.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Niina Malm:

Kiitos, puheenjohtaja. – Ja kiitoksia kaikille alustajille. Tämä oli jälleen yksi inspiroiva aamu, mutta ehkä omaan mieleeni jäi parhaiten nyt tämä Teppo Lehtisen esitys, ja täällä keskityttiin varsinkin tähän teollisuuteen. Terästeollisuudessa jo on pystytty terästä kierrättämään, kiertotalouden mukaan aina uudestaan ja uudestaan tekemään terästä, aina sulattamaan ja tekemään sitä uudelleen, ja myöskin metsäteollisuudessa puunkierto on noin 70 vuotta tämän hiilidioksidikierron osalta. Kun tässä oli sementti esimerkkinä ja tähän liitettiin nämä synteettiset polttoaineet ja kun maanantaina sain käydä tutustumassa Lappeenrannan yliopistolla ja muutamassa startupissa pääministerin kanssa, niin halusinkin ehkä kuulla vielä vähän tarkemmin siitä, miten on ajateltu, mikä on näitten synteettisten polttoaineitten tulevaisuus Suomessa ja voitaisiinko saada synteettisten polttoaineitten kierto tulevaisuudessa käytännössä suljetuksi Suomessa niin, että näitä fossiilisia ei tarvitsisi enää jatkossa sotkea sinne ollakaan. Se olisi varmaankin meille hyvä tavoitetilä, että siellä, missä ei voida sähköä vaikka liikenteessä käyttää, olisi synteettisiä. Tällainen kysymys.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. – Kuka tuntee piston sydämessä ja vastaa tähän polttoaineongelmaan?
– Olkaa hyvä, ja mikrofonin käyttöön.

Kulutuksen ja tuotannon keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus:

Kiitos. – Tosiaan näihin synteettisiin polttoaineisiin on tällä hetkellä maailmanlaajuisesti suuri mielenkiinto, ja Suomessa on tosiaan tähän liittyen osaamista – voidaan sanoa, että me olemme siinä ihan kärjessä. Tietenkin edelleen se kustannus on melko korkea, kun näitä synteettisiä polttoaineita tehdään, mutta tietenkin näköpiirissä on tiettyjä ratkaisuja, joilla se hinta tulee kehittymään paremmaksi. Ja juuri niin kuin mainitsitte, näköpiirissä on myös se, että voitaisiin ajatella, että näihin polttomootoriautoihin tulisi sitten sekoitevelvoitteen muodossa tätä synteettistä. Se olisi yksi tapa myöskin viedä näitä päästöjä alaspäin.

Mutta ehkä ne kaikkein suurimmat mahdollisuudet globaalisti ovat nimenomaan siinä – tämä power-to-x – että käytännössä pystyttäisiin tekemään ratkaisuja sinne lihantuotantopuolelle. Eli meidän ei tarvitsisi siinä mielessä sitten joutua siihen aika hankalaan tilanteeseen, että samalla kun meillä elintaso nousee, sanotaan, uusissa maissa, ihmiset haluavat myöskin syödä vähän niin kuin suomalaisetkin. Se tarkoittaa sitä valtavaa maatalouteen kohdistuvaa painetta juuri eläintalouden muodossa.

Kaiken kaikkiaan minä näen, että tässä on hyvät mahdollisuudet, mutta vielä on ratkottavaa.

Otan sen vielä esiin, että samaan aikaan, kun me teemme tavallaan ilmastomuutoksen torjuntatyötä, on esitetty myös, että esimerkiksi sellutehtaat voisivat olla tällaisia paikkoja, missä napattaisiin se hiilidioksidi, jolloin todellakin se puunkiertoon aiheuttama tällainen, sanotaan, hiilivarastopurkautuminenkin näyttäytyisi ihan eri tavalla.

Myöskin sillä tavalla hoidettaisiin sitä kasvihuonekaasupäästöasiaa, ja sitten toisaalta se mahdollistaisi ehkä taloudellisemman tavan myös tehdä tätä power-to-x-polttoainetta, koska saattaa olla, että jotkut maksavat siitä, että se hiilidioksidi otetaan vielä talteen.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. – Seuraava kysymys tulee perussuomalaisten ryhmästä. – Edustaja Huru, olkaa hyvä.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Petri Huru:

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos alustuksista. – Kysyisin itse asiassa väestönkasvuun ja sen hillitsemiseen tai taittamiseen liittyen: mitä ratkaisuja näette siihen? Muistaakseni Seppälä taisi tästä esityksessä hiukan mainitakin. Muuten tästä on kauhean vähän puhuttu, että kun ajatellaan tätä mainitsemaanne lihankulutuksen lisääntymistä tai sitten täällä esityksessä olevaa raaka-aineitten käyttämistä – 50 prosenttia raaka-aineista käytetään globaalisti rakentamiseen – niin väestönkasvuhan kiihdyttää näitä kaikkia. Eli kun professori Karhisen esityksessä mainitut ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja luonnonvarojen ylikulutus, nämä kaikki, ovat suhteessa väestönkasvuun, niin miksi me puhumme tästä väestönkasvusta muuten niin vähän? Se on tavallaan sitten yksi ratkaisu tämän kiertotalouden ohella kaikkiin näihin kulutuksiin ja syntyviin päästöihin. Eli kysymys siitä väestönkasvun taittamisesta.

Ja sitten toinen kysymys. Täällä puhuttiin kansallisesta sääntelystä. Kun meillä on kunnianhimoiset tavoitteet, niin miten me kuitenkin turvaamme meidän kilpailukyvyn, kun me toimimme kansainvälisten kehysten alaisuudessa? Täällä on valtava potentiaali kiertotaloudessa, mutta mimmoisia ratkaisuja me teemme, että me pystymme ne täällä hyödyntämään niin, että meidän kunnianhimo ei rapauta meidän kilpailukykyä näissä asioissa? – Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Kiitoksia. – Siinä tuli kaksi kysymystä vähän niin kuin säännöistä poiketen. Onko Syken asiantuntija ensimmäinen vastaaja, Jyri Seppälä? – Olkaa hyvä.

Kulutuksen ja tuotannon keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus:

Kiitos. – Joo, tämä väestönkasvu on pikkuisen tämmöinen vaiettu tosiasia. Se on kieltämättä iso uhkatekijä, mutta kuten varmaan kaikki tietävät, kyllä siinä reseptinä on varmasti myös se, että naisten tasa-arvo ja koulutustaso lisääntyvät näissä maissa, joissa se väestönkasvu on suuri – siihen pitää tehdä töitä. Mutta sitten korostaisin sitä, että tavallaan väestönkasvu sinänsä ei yksin ole se ongelma vaan se, että ihmiset niissä väkirikkaissa maissa tässä globaalitaloudessa rikastuvat, ja siinä on se, että jos he ottavat tavallaan samanlaiset toimintatavat käyttöön, mitä meillä nyt vielä on, niin se johtaa nimenomaan siihen, että se varallisuus, mikä heillä on, purkautuu väärällä tavalla. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että he ikään kuin, samaan aikaan kun

heidän elintasonsa nousee, pystyvät ottamaan sitä uutta, puhdasta teknologiaa ajoissa käyttöön. Tämä on se iso ratkaisu tässä.

Ja siinä piileekin sitten oikeastaan myöskin siihen toiseen kysymykseen semmoinen aasinsilta, että on äärimmäisen tärkeää, että kehitysapu ja kaikki tällainen toiminta kanavoituisi puhtaaseen teknologiaan. Tällä tavalla se, mitä Suomessa tehdään ehkä kunnianhimoisesti meidän tavoitteiden takia, pystyisi myöskin luomaan ajoissa niitä ratkaisuja, joilla me pystymme vaikuttamaan myöskin tällöisten maiden kehitykseen, plus sitten muut, kehittyvät taloudet, jotka kenties ovat hyvinkin kiinnostuneita ottamaan, monien syiden takia... Ensinnäkin usein on sillä tavalla, että esimerkiksi näihin kasvihuonekaasuasioihin purevat samat ratkaisut kuin niihin terveydellisiin ongelmiin, joista nämä tietyt maat myös kamppailevat, ja sillä tavalla se puhuttelee niitä ihmisiä helpommin. – Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. – Sitten tiivis, napakka kysymys. Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Saara-Sofia Sirén:

Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos myös meidän ryhmämme puolesta alustajille ja tästä tilaisuudesta. Kokonaisuus on valtava, koska ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus linkittyvät niin vahvasti yhteen, ja kiertotalouteen siirtyminen on se ratkaisu näitä molempia valtavia haasteita ajatellen. Tarvitaan, juuri näin kuin alustajat ovat todenneet, tällainen systeemitason muutos niin tuotanto- kuin kulutustottumuksissa, mutta samalla kiertotaloushan on meille ihan valtava mahdollisuus, nimenomaan Suomelle. Mutta se ei riitä, että julistaudutaan edelläkävijäksi tai asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita, vaan niitä tekoja tarvitaan, ja tänään kuultiin innostavia esimerkkejä kuntatasolta ja erilaisista yrityksistä, jotka toimivat kiertotalouden saralla. Näinhän tämä on, että kun kiertotalous tarkoittaa sitä, että kaikki täytyisi tehdä kestävämmiin ja järkevämmiin, niin sen tulee näkyä eri toimijoiden toiminnassa. Mutta minun kysymyksen kohdistuu nyt ennen kaikkea näille yritysedustajille tänään: Mitkä ovat sellaiset lainsäädännölliset epäkohdat, joita meidän pitäisi täältä eduskunnasta käsin nyt osata korjata? Oletteko törmänneet sääntelyyn tai sellaisiin epäkohtiin, jotka ovat vaikeuttaneet yritystoiminnan näkökulmasta tähän kiertotalouteen siirtymistä? Sehän on selvä, että meidän pitää hyödyntää EU:n elpymisrahoitus ja meidän pitää hyödyntää Green Dealin mahdollisuudet ja niin poispäin, mutta mitkä ovat ne kansalliset kompastuskivet, jotka me voisimme tässä talossa, täällä eduskunnassa, korjata?

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Kiitoksia, aivan aiheellinen kysymys. Aloitetaan Ecolan Oy:stä. Hän jo omassa puheenvuorossaan tähän viittasi, ja otetaan sitten toinen tuotannollisesta toiminnasta, Touchpoint, lyhyesti molemmat. Ecolan aloittaa, olkaa hyvä.

Juha Ahvenainen, toimitusjohtaja, Ecolan Oy:

Kiitoksia hyvästä kysymyksestä. Tässä ehkä kulminoituvat tämä vilpitön tahto viedä tätä kiertotaloutta eteenpäin ja ne kunnianhimoiset tavoitteet, niin kuin viittasitkin, tässä kysymyksessä ja sitten sen jalkauttaminen, jos tätä termiä käyttää, tuonne kentälle, elikkä kun yritykset tuolla sitten eri maakunnissa esimerkiksi ympäristölupaa hakiessaan keskustelevat eri viranomaisten kanssa, niin semmoinen selkeä lainsäädäntö, joka olisi nimenomaan kiertotalouden näkökulmasta edistämässä sitten esimerkiksi tuotekehitystä tai innovointia tai tukemassa investointipäätöksiä kiertotaloustuotteiden valmistukseen... Lainsäädäntö, joka tähtää ympäristönsuojelun edistämiseen, ei välttämättä toimi kiertotaloutta edistävässä mielessä, vaan tämä toiminnasta aiheutuva, esimerkiksi hiilinieluja lisäävä vaikutus ei vaikuta esimerkiksi tässä kiertotalousyrityksen ympäristölupaprosessissa. Sama pätee sitten tähän ympäristölupaan liittyvään *end of waste* -menettelyyn.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Otetaan sitten vielä lyhyt vastaus, Touchpoint Oy:n edustaja Noora Salonoja, olkaa hyvä.

Noora Salonoja, kehitysjohtaja, Touchpoint Oy:

Nyt lainsäädäntöön liittyen sillä, mitä jo mainitsinkin tässä omassa esityksessäni, miten siihen jätteesen tai materiaaliin suhtaudutaan – onko se jätettä vai onko se raaka-ainetta – on mielestäni aika merkittävä rooli varsinkin siinä kohtaa, jos mietitään, että me olemme perustamassa ensimmäistä Pohjoismaiden poistotekstiililaitosta. Kun meillä olisi kyvykkyys ottaa myös rajojen yli sitä materiaalia, niin miten lainsäädäntö tähän suhtautuu?

Sitten ehkä tällainen konkreettinen esimerkki viime vuodelta: meidän pitkäaikainen asiakas, voi kutsua kumppaniksikin jo, Hesburger. He ovat erittäin sitoutuneita minun mielestäni moniin vastuullisuuteen ja kiertotalouteen liittyviin teemoihin. He halusivat kierrättää muovin, mikä syntyy heidän prosessissaan uusiksi tarjottimiksi. Tarjottimet eivät nyt ole meidän ydinosasta, mutta koska monella saralla ollaan, niin etsittiin heille siihen ratkaisu. Ja siinä prosessissa ja käyttöönotossa pitkitti ja aiheutti haasteita se, että sitä tarjotinta käsiteltiin minun käsittääkseni ruokapakkauksena tai se meni elintarvikepuolelle, ja kun sitten siellä taas kierrätysmateriaalien käyttö on erittäin säädeltyä, niin vaikka siihen tarjottimeen tulee vielä paperipäällys eikä se sinällään ole edes kosketuksissa siihen ruokaan, siinä tuli loppupäässä isoja haasteita, ja se oli oikeastaan sitten asiakas tässä, joka päätti ottaa vaan sen riskin, että tällä mennään. Nämä tarjottimet ovat nyt tällä hetkellä heillä käytössä, mutta olisi mennyt helpompaakin reittiä.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä kiitoksia. Sitten eteenpäin tiiviillä kysymyksillä. Meillä on Twitteriinkin tullut kysymyksiä. Montako tällä hetkellä lienee?

Neuvotteleva virkamies Taina Nikula, ympäristöministeriö:

Täällä on enemmänkin kommentteja ja yksi kysymys.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Otetaan Twitterin kysymys hetken kuluttua, elikkä netin kauttakkin pääsee vaikuttamaan ja kysymään. Seuraavan kysymyksen esittää keskustan edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Ari Torniainen:

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja, kiitos alustajille. Tosi iso ja laaja alue, ja tietysti kysymyksiä olisi vaikka kuinka paljon, jos mentäisiin yksityiskohtiin. Ensinnäkin ensimmäinen puheenvuoro Reijo Karhiselta oli erittäin mielenkiintoinen ja etenkin se kuva, jossa Karhinen totesi, että 1950-luvun alussa kiertotalous oli tuttu ja jokapäiväinen toimenpide, ja nyt tavallaan ollaan palaamassa siihen samaan tilanteeseen toivottavasti myöskin. Samoin myöskin se, että kiertotalous on liikkuvaa palvelua, ei pelkkää kierrätystä. Se on tosiasia.

Mutta oikeastaan sitten haluaisin mennä myöskin siihen kysymykseen, että me myöskin vielä puhumme jätteistä ja jätteestä ja meillä on myöskin lainsäädännössä jätteet ja on jätelautakuntia ja niin poispäin kunnissakin. Milloin me pääsemme pois tästä sanasta jäte, lähdemme siitä, että kaikki on mahdollista? Oikeastaan Reijo Karhiselta myöskin kysyisin, että kun puhutaan lainsäädännöstä, niin ovatko meidän lainsäädäntö, asetukset ja normit ajan tasalla ja ovatko viranomaisten käsittelyt ja asenteet myöskin valmiita tähän isoon muutokseen, jotta päästään eteenpäin. Tietysti kaikki lähtee meidän omista asenteista myöskin. Ei muuta.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Reijo Karhisella puheenvuoro, olkaa hyvä.

Kiertotalousohjelman ohjausryhmän puheenjohtaja Reijo Karhinen:

Kiitos. En varmaan ihan paras mahdollinen asiantuntija ole vastaamaan tähän nykyiseen lainsäädäntöympäristöön, mutta kuitenkin ehkä yleisemmällä tasolla yksi, joka nyt varmasti on tässä keskustelussakin useammassakin puheenvuorossa käynyt ilmi, on, että tämä nykyinen lainsäädäntö on pitkälti laadittu, totta kai, tähän lineaariseen toimintaympäristöön ja sitä kautta ei ole omiaan luomaan sitä markkinaa, mitä me tarvitsisimme. Kyllä siis tämmöinen ihan systemaattinen läpikäynti varmasti olisi tarpeen siinä, että siis tämä lainsäädäntö läpivalaistaisiin: missä määrin tämä tukee kiertotalouteen siirtymistä ja missä ei.

Tuo jätekysymys: sain semmoisen ohjeistuksen eilen, että sikäli kun siitä tulee kysymyksiä, niin ole hiljaa. Jätelain käsittely on kesken, ja pidän sen mielessä. Joku muu ehkä vastaa siihen.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Realistinen vastaus. Sitten otetaan lyhyt vastaus tähän samaan asiaan Syken edustajalta. Jyri Seppälä, olkaa hyvä.

Kulutuksen ja tuotannon toiminnan keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Syke:

Kiitos. Korostan sitä, että jätelainsäädäntö, mitä Suomessa on, on kyllä hyvin pitkälle EU-lainsäädännöstä johtuvaa ja siellä on ne omat jäykkyydet, millä nopeudella päästään pois, ja myöskin määrittelyt, milloin ikään kuin raaka-aine muuttuu jätteeksi. Eli sanoisin näin, että siinä me olemme tämän vanki. Meidän pitää neuvotella asioista sitten myös siellä Brysselin päässä, jos halutaan muutoksia. Sitten muuten sanoisin tähän, ollaanko muuten valmiita ottamaan esimerkiksi lupatoiminnassa huomioon näitä kiertotalousnäkökulmia, että siinä on ihan samalla tavalla tämä EU-lainsäädäntö. Sitten sanoisin vielä, että esimerkiksi jätelainsäädännössä on paljon yhtymäkohtia tavallaan sitten haitallisiin aineisiin sun muihin, ja EU:ssakin tiedetään, että näitä asioita pitäisi pystyä tavallaan yhdenmukaistamaan ja käsittelyä parantamaan kiertotalouden näkökulmasta.

Sitten otan erittäin tärkeän asian: Jos ajattelee niitä lupaviranomaisia, jotka tuolla joutuvat tekemään päätöksiä, niin he joutuvat siis semmoisen tilanteen eteen, että heillä ei ole oikeastaan tietoa, kun yritykset tuovat niitä ratkaisuja, eikä heillä välttämättä ole ymmärrystä niiden haitallisten aineiden ja kaikkien muiden lainsäädännön koukeroista, ja se, että heillä ei ole tietoa, tarkoittaa myös sitä, että he eivät pysty tekemään päätöksiä. Ja sen takia minun mielestäni pitäisi ajatella, että sitä puolta pitää resursoida, sitä ymmärrystä, se on osa sitä ratkaisua, ei siis pelkästään sanoa, että tehkää päätöksiä. Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Seuraavan kysymyksen esittää sitten vihreiden edustaja, varapuheenjohtaja Elo, olkaa hyvä.

Ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Tiina Elo:

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos näistä alustuksista. On ollut aika inspiroiva, innostavakin aamupäivä, ja on tosi tärkeätä, että päästään nyt kiertotalouden kanssa eteenpäin ja kohti konkretiaa. Reijo Karhisen esityksen lopussa oli olennaisia kysymyksiä, ja iso kysymys nähdäkseni on just se neitseellisten raaka-aineiden käytön vähentäminen, ja nähdäkseni siihen myös olisi tarpeen saada konkreettinen linjaus.

Mutta olisin sitten ehkä vielä kysynyt, onko tästä esimerkkejä muista maista. Onko edelläkävijämaissa asetettu ihan konkreettisia lukutavoitteita sille, mihin sillä neitseellisten raaka-aineiden käytön vähentämisellä pitäisi tähdätä? Sitten erityisesti, jos mietitään rakennusala, joka tässä pointattiin yhdeksi keskeiseksi alaksi, joka käyttää materiaaleja, niin voitaisiinko siellä tai onko kenties tarkoitus esittää määrällisiä tavoitteita esimerkiksi neitseellisten raaka-aineiden käytön vähentämiselle tai kierrätetyn materiaalin käytön lisäämiselle? Päästääkö tässä ohjelmassa tällaiselle konkretian tasolle myös siinä, mitä ne tavoitteet meillä tulevat olemaan?

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia, ja Karhinenko vastaa ensimmäisenä? Olkaa hyvä.

Kiertotalousohjelman ohjausryhmän puheenjohtaja Reijo Karhinen:

Kiitos. Selkeä kysymys, ja ihan rehellinen vastaus tässä vaiheessa. Tilanne on täysin auki, ja niin kuin sanoin, se ei tule olemaan helppoa. Totta kai loppujen lopuksihan, ymmärrän näin, on kyse poliittisista päätöksistä. Siitä, miten me ohjausryhmänä ja minkälaisen tarjottimen tarjoilemme poliittiseen päätöksentekoon, on varmastikin kysymys, ja niin kuin sanottu, vilpiton tahto on kyllä, että me pystyisimme luomaan jonkunlaisen riittävän hyvän puitteiston hankalassa tilanteessa poliittisen päätöksentekoon. Meillä on paljon aiempaa kokemusta siitä, minkälaista eipäs-juupas-keskustelua poliittisella puolella käydään joistakin tietyistä nimeltä mainitsemattomista raaka-aineista. Toivottavasti tästä luonnonvarojen käyttölinjauksesta ja vähentämislinjauksesta ei tulisi sellaista poliittisen pyöryksen kohdetta kuin mistä meillä on kokemuksia, koska tosi tärkeätä asiassa olisi päästä eteenpäin.

Ja tosiaan on olemassa näitten muitten maitten esimerkkejä, mutta jos minä nostan sen Hollannin, jota useimmiten käytetään. Hollanti on sitoutunut 50 prosentin vähennykseen hyvin lyhyellä aikavälillä. Hollanti itsessään kuvastaa tämän asian hankaluutta. Suomi ja Hollanti ovat niin kovin erilaisia maita raaka-aineiltaan. Ehkä juuri tämä Hollannin esimerkki osoittaa sen, että on tosi vaikeaa löytää edes käypää mallia muualta, kun me olemme niin kovin, kovin erilaisia. Jos ajatellaan vaikka Suomessa, kun puhutaan näistä kotimaisista, nettoraaka-aineena puolestaan meillä näyttelee sora tilastoissa niin valtavan isoa roolia. Soraan liittyy tämä meidän pohjoinen sijainti, roudat ja kaikki tämän tyyppiset, minkä verran tässä tieinfrassa sitä tarvitaan. Eli ei ole helppo. Joitakin kansainvälisiä esimerkkejä löytyy, huono verrata.

Ja sitten rakennuspuolella meillä ei siellä teemaryhmän kautta tullut. Tuo on tietysti avoin vielä, tuleeko meille joku paketti sitten tähän, joka käsittelee eri osa-alueita eri tavalla. Pyörittelen tätä, mutta tämä kuvastaa sitä tuskaa. Mutta pyrimme parhaaseen, ja sitten teidän pöydillehän se tuleekin.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Mennään eteenpäin, aikaa on aika vähän. Lyhyet kaksi kysymystä jäljellä. Ensimmäisen esittää edustaja Kivelä, olkaa hyvä, lyhyesti.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mai Kivelä:

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos hyvistä alustuksesta kaikille ja myös rehellisistä kommenteista tähän meidän edelläkävijyyteen liittyviin haasteisiin vielä. Itsekin ehkä nyt haluan keskittyä tähän ohjelmatyöhön, kun se on tässä alla. Täällä tuli erittäin hyvin esimerkiksi just näistä lainsäädännön esteistä yrityksiltä ja julkisista hankinnoista, mikä oli erittäin oleellinen myös.

Itsekin olisin oikeastaan halunnut kysyä näistä määrällisistä tavoitteista ja siitä, kuinka mahdollisena ne nähdään, mutta niistä tosiaan jo kysyttiin, niin että kysyn sitten tästä korjauttamisoikeudesta eli tämä *right to repair*. Siitähän meillä on EU:ssa kanssa tulossa, mutta kysyisin ehkä niin, että miten tavallaan tätä voitaisiin sitten vielä kansallisella tasolla edistää ja tavallaan sitä tuottajavastuuta saada yleistymään. Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Kuka on tuottajavastuupuolella paras, onko Syken asiantuntija taas kehissä? Olkaa hyvä.

Kulutuksen ja tuotannon toiminnan keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Syke:

Siellä on semmoinen käsite jo lainsäädännössä, ja EU:sta tulee, ja siihen liittyen muun muassa esimerkiksi elektroniikkapuolella on viety asioita eteenpäin. Mutta olennainen osahan siinä on se, että ikään kuin se, joka tuo tavaran tai myy, valmistaa Suomessa, sitten sitoutuu ottamaan sen takaisin siinä vaiheessa, kun käyttö loppuu, ja silloin tavallaan voi ajatella, että siinä on myöskin mahdollisuus käyttää sitä uudelleen tai ylipäättänsä toteuttaa niitä kiertotaloustoimenpiteitä, niin että raaka-aine pysyy edelleen. Mutta sitten nämä korjauspalvelut ylipäättänsä, tavallaan niiden vieminen eteenpäin Suomessa, olisi semmoinen yksi ratkaisun osa tätä tuottajavastuukokonaisuutta. Me tiedämme, että tällaiset korjauspalvelut sun muut ovat työllistäviä, raha jää kotimaahan, ja sillä tavalla, jos on jostain tuontitavarasta kysymys, niin sitä ei tarvitse hankkia ulkomailta ja laittaa rahaa sinne, vaan se jää tänne kotimaahan. Tässä on kyllä ihan selvästi kysymys siitä, mitkä ovat ne verotusratkaisut, alvi ja niin edespäin. Tällaiset voisivat vaikuttaa siihen, että tällainen toiminta lähtisi uudelleen lentoon täällä ja toteuttaisi sitä kiertotaloutta, samalla toimisi työllistävänä.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia, ja sitten viimeinen muttei vähäisin kysymys, edustaja Ollikainen RKP:n ryhmästä, olkaa hyvä. Sitten tulee Twitter-kysymys sen jälkeen.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mikko Ollikainen:

Kiitos, puheenjohtaja, kiitos esityksistä ja vastauksista myös. Tässä tuli esille, ettei puhuta niin paljon jätelaista, mutta kuitenkin tällainen täsmentävä kysymys Syken edustajalle koskien tätä EU:ta. Ymmärtääkseni esimerkiksi muovin konvertointi polttoaineeksi ei löydy sitten siitä listalta. Olenko ymmärtänyt oikein? Onko muitakin tässä? Tiedän, että meillä on hyviä innovaatioita tällä saralla Suomessakin, mutta tämä ei mahdollista. Onko meillä muita tällaisia vaikeita asioita, jotka pitäisi nyt saada EU:n suunnalla hoidettua, että meillä saadaan enemmän innovaatioita rahaksi Suomessa? Kiitos.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Sellainen vastaus jo täältä päin, että ainakin muistan Ecolanin asiantuntijan ottaneen vahvasti kantaa tämän byrokratian purun ja tämän kokonaisuuden huomioimiseen. Se oli ainakin hänen asiantuntijapuheenvuorossaan. Mutta onko Syken asiantuntijalla tähän jälleen meille viisasta sanottavaa? Olkaa hyvä.

Kulutuksen ja tuotannon toiminnan keskuksen johtaja Jyri Seppälä, Syke:

No joo, kyllä minun mielestäni... tai sanotaan, että itse näen, että EU:ssa kyllä nähdään tällaiset pitempiäaikaiset siirtymän edellyttämät toimenpiteet ihan fiksulla tavalla, sanoisinko näin. Ehkä vähän Suomessa helposti tulee joskus vähän toisenlainen ajatus tähän muoviasiaan liittyen. Se johtuu yksinkertaisesti siitä, että kun muovi poltetaan, niin siinä vapautuu käytännössä öljy, ja se on kasvihuonekaasupäästö, samaan aikaan, kun meidän pitäisi pyrkiä kuitenkin pois tästä fossiilitaloudesta. On täysin ymmärrettävää, että EU-lainsäädännössä lähdetään siitä, että muovia ei laiteta polttoon vaan tällaiset kemialliset kierrätykset ja muut mahdollisuudet, jotka nyt ovat tulemassa, ovat ihan erilainen ratkaisu pitkällä juoksulla. Tämän haluaisin sanoa.

Sitten muista tällaisista asioista: vaikka nyt tuossa kehuin, että EU:ssa on kuitenkin fiksuutta, niin varmasti on semmoisia osa-alueita, joissa meidän on syytä olla aktiivisia ja tuoda oikeata tietoa, mutta tässä muoviasiaassa sanoisin näin. Tämä on tavallaan ihan looginen linjaus.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Kiitoksia, ja sitten meillä on Twitter-kysymys seuraavana, olkaa hyvä.

Neuvotteleva virkamies Taina Nikula, ympäristöministeriö:

Täällä on itse asiassa kommentoitu jonkun verran näitä ekosysteemejä, nähty ne tärkeänä myös kuntien roolissa, eli kunnat voivat olla luomassa mahdollisuuksia sekä muille toimijoille että yrityksille. Sitten täällä nousi myös tämä Moona Pohjolan tavallaan tämä, että ekosysteemit ovat tavallaan tärkeä osa kiertotaloutta ja tarvitaan uusia liiketoimintamalleja.

Mutta semmoinen ehkä tarkentava kysymys tältä suunnalta: kun puhuit myös, että siinä pitää tavallaan jakaa sitä arvoa yhä uudelleen ja uudelleen ja tuotteet kiertävät yhä uudelleen ja uudelleen mutta siinä pitää ehkä jakaa myös sitä luottamusta ja salaisuuksia, niin kun sinulla on nyt kokemus pitkältä ajalta erilaisista yhteistyömuodoista yritysten, pienten ja suurten kanssa, niin miten sitä luottamusta luodaan ja miten salaisuuksia jaetaan, mitä reseptejä siihen on?

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä. Kuka tuntee ja vastaa parhaiten? Olkaa hyvä.

Ekosysteemien johtaja Moona Pohjola, Avanto Ventures Oy:

Taisi tulla minulle kysymys, niin että voin vastata.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Kyllä. Olkaa hyvä.

Ekosysteemien johtaja Moona Pohjola, Avanto Ventures Oy:

Ja varmaan ehkä Noora voisi vastata tuosta Rester-keissistä oman kokemuksensa mukaan. Mutta sanoisin, että kyllä se lähtee siitä yhteisestä visiosta ja tavoitteesta, että ne oikeat toimijat ovat siellä pöydän ääressä ja on se yhteinen tavoite, jota lähdetään tekemään. On vanha sanonta, että jos on tahtoa, niin tavallaan tavat sitten löytyvät, ja sitten just se, että se on iso työ rakentaa se ekosysteemi ja se toimintamalli ja sen tekemisen kautta myös syntyy se luottamus, ettei siinä oikein oikotietä onneen ole. Tavallaan pitää olla just joku, jolla on se visio, tässä nyt on Touchpoint tässä Rester-keississä, ja sitten haetaan niitä toimijoita, käydään paljon keskustelua, ja sen takia se vaatii tosi paljon töitä ja se ei synny itsestään ja se vaatii joltakin, joka lähtee sitä viemään eteenpäin, valtavasti aikaa ja resursseja. Sitä kautta se luottamus syntyy, kun niitä keskusteluja käydään, ja sitten pikkuhiljaa päästään siihen, että pystytään myös puhumaan niistä asioista oikeilla nimillä, ja päästään siihen, miten se arvo siellä jakaantuu, kun se syntyy.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, ja sitten Moona Pohjola lyhyesti, Avanto Ventures Oy, olkaa hyvä.

Noora Salonoja, kehitysjohtaja, Touchpoint Oy:

Noora Salonoja Touchpointilta. Oikeastaan komppaisin aika pitkälti tätä, mitä Moona sanoi, että kyllä se luottamus rakentuu sillä, että tehdään yhdessä. Rester ei ole suinkaan ollut mikään puolen vuoden harjoite, vaan sitä on tässä jo useamman vuoden ajan pedattu. Toki meillä on sopimuksia siellä yritysten kesken, mutta sen tahtotilan ja yhteistyön kautta luodaan se luottamus. Ei siinä oikein muu auta – jalkatyötä ja paljon palaveria.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Onko meillä vielä Twitter-kysymyksiä? Ei taida olla.

Neuvotteleva virkamies Taina Nikula, ympäristöministeriö:

Voi todeta, että täällä on ollut kommentteja liittyen lainsäädäntöön, ja muun muassa tämä, että kun me käytämme paljon näitä maa-aineksia, edellyttäisikö se ehkä maa-aineslainsäädännön muutosta, jotta maa-ainesten uudelleenkäyttö, kierrätys, hyötykäyttö olisi tehokkaampaa ja mahdollista. Tällainen kommentti tuli Twitterissä.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Oikeastaan ympäristövaliokunnan puheenjohtajana uskallan vastata tuohon, että kyllä lainsäädännön kuntoon laittaminen sillä keinoin... Meillä on Suomessa sellainen paha taipumus, sen sanon suoraan, että meillä on byrokratian kukkasia, itse olemme tehneet

valtavan määrän. Viime vaalikaudella purettiin yli 300 normia. Ne ovat aivan tarpeettomia. Sen hyöty näkyi heti. Pyytäisin kommenttia tältä Ecolanin edustajalta, miten hän näkee tämän, kun hän omassa puheenvuorossaan mainitsi nimenomaan tämän lainsäädännön hankaluuden. Mikä teidän näkemyksenne on? Sanotaanko nyt, että nyt on toivomusten lähde auki yhden toivomuksen verran. Olkaa hyvä.

Juha Ahvenainen, toimitusjohtaja, Ecolan Oy:

Yhden toivomuksen verran. Täytyy vähän harkita. No, ensinnäkin tämä kommentti, mikä oli: en voisi enempää olla samaa mieltä kommentoijan kanssa. Täysin samaa mieltä. Kyllä tämä byrokratia ja sen johdonmukaisuus ja sitten tässä ehkä muutamassa aikaisemmassakin vastauspuheenvuorossa esille tulleet resurssit ja ehkä resurssien kautta osaamisen lisääminen siellä virkaa tekevässä valvomisvastuussa olevien, päätöksiä tekevien virkamiesten kanssa, heidän työkalujensa päivittäminen ja sitä kautta byrokratian oikaiseminen tai johdonmukaistaminen olisi tämmöinen ykköstoive.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen:

Selvä, kiitoksia. Me sen tässä talossa tiedämme, että monesti tehdään helposti lakeja ja sitten ministeriöt laativat erilaisia asetuksia, joissa kiristetään näitä asioita yhä tiukemmalle ja tiukemmalle. Pitää aina muistaa, että kun lakeja säädetään, niin se vaikuttaa yritystoimintaan nimenomaan kierrätyksen kautta. Meidän pitäisi nyt tämä kiertotalous saada tässä maassa pystyyn mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman tehokkaasti. Pitää muistaa, että muualla maailmassa mennään hurjaa vauhtia eteenpäin. Tiedän omista tuttavistani ja ystäivistäni, että he ovat lähteneet ulkomaille töihin kiertotaloustehtäviin eri puolille, muun muassa Välimeren maihin menneet. Tällä alalla toivon, että tätä edustajakollegat vievät omiin eduskuntaryhmiinsä ja päättävillä paikoilla olevien edustajien yhteyteen sillä keinoin, että saadaan tämä homma pelittämään, koska esimerkiksi vaikka joka ainoa sementtisäkki, joka on tehty kierrätysmateriaalista, taikka joku rakennusmateriaali taikka puu, mikä on kierrätetty järkevästi, on meidän kannalta erittäin viisasta, ja meillä on kuitenkin osaamista. Pitää muistaa, että Suomella on tällä alueella erittäin paljon osaamista.

Arvoisat seminaariosallistujat, lopuksi haluan kiittää kaikkia teitä alustajia, jotka olette erittäin hyvän panoksen tuoneet tähän keskusteluun, ja erittäin hyvistä vastauksista, ja kiitos myös sinne netissä tätä tilaisuutta seuraaville ihmisille, olkoot he sitten edustajia tai yleisön edustajia ympäri Suomea. Toivon mukaan joku Suomen ulkopuolellakin katselee tätä tilaisuutta. Kiitoksia tästä erittäin ajankohtaisesta aiheesta. Tästä voisi sanoa, että tämä on eräänlainen lähtölaukaus. Kiertotaloutta yritetään viedä tällä vaalikaudella eteenpäin parhaamme mukaan. Se vaan sattui tietenkin nyt niin, että Yhdysvaltain presidentinvaalit sattuivat samalle päivälle, samalle aamulle. Täällä Suomessa seurataan herkeämättä, miten siellä Yhdysvalloissa kierrätetään miehiä eri paikkoihin, mutta sehän on heidän asiansa ja demokratia toimii sielläkin tehokkaasti, niin sen pitää toimia täälläkin. Kiitoksia vielä kerran kaikille hyvästä aamupäivästä ja erittäin arvokkaista tiedoista. Toivon teille jokaiselle, asiantuntijoille ja vierailijoille,

parasta menestystä teidän omissa tehtävissänne, että saadaan kiertotalous nousemaan uuteen vauhtiin. Edustajille lämmin kiitos myös tässä paikan päällä ja siellä netin yhteyden päässä, samoin yleisölle, joka on seurannut tilaisuutta. Kiitoksia, tilaisuus on päättynyt.